

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANASANAT DALI

ESKİŞEHİR MANAVLARININ MÜZİK KÜLTÜRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
PELİN DEMİRÇE ALTINTAŞ

Tez Danışmanı
Öğr. Gör. MELİH DUYGULU

Haziran 2009

İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY	iv
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM ESKİŞEHİR MANAVLARININ TARİHÇESİ VE MANAVLARDA SOSYAL YAŞAM	3
1.1. “Manav” Teriminin Kökeni	3
1.2. Eskişehir Manavlarının Tarihçesi	6
1.3. Manavların Yerleşim Bölgeleri	7
1.4. Manavlarda Sosyal Yaşam	9
1.4.1. Manavlık Bilinci ve Manav Kimliği	9
1.4.2. Ekonomik Yaşam ve Meslekler	9
1.4.3. Manavlarda Dînî Yaşam	9
1.4.4. Manavlarda Geleneksel Yaşam ve Ritüeller	10
1.4.4.1. Doğum, Evlenme ve Ölüm Törenleri	10
1.4.4.2. Bayramlar	17
1.4.4.3. Asker Uğurlama Törenleri	19
2. BÖLÜM ESKİŞEHİR MANAVLARININ MÜZİK KÜLTÜRÜ	20
2.1. Manavlarda Geleneksel Müzik Uygulamaları	20
2.2. Manavların Müzikâl Zevklerinde Görülen Kırılmalar	21
2.3. Yerel Çalgılar	21
2.4. Müzik Terminolojisi	21
3. BÖLÜM MANAVLARIN MÜZİK REPERTUARINDAN DERLEMELER 23	
3.1. Eskişehir Manavları ile Yapılan Halk Müziği Derlemeleri	23
3.1.1. Daha Önce Yapılan Derlemeler	23
3.1.2. Bizim Derlemelerimiz	23
3.2. Derlemelerde ve Derlemelerimizde Kullanılan Yöntem ve Teknikler ...	23
3.3. Derlenen Ezgi Örnekleri	26
3.3.1. Amanın Yandım Hacı.....	26
3.3.2. Arabası Aynalı	29

3.3.3. Azimem Atlar Çözüyor	30
3.3.4. Azimem Atlar Çözüyor	31
3.3.5. Babamın Bacası Yüksekten Tüter	32
3.3.6. Baban Bazara Vardı Mı	35
3.3.7. Buban Bazara Vardı Mı	36
3.3.8. Buvan Pazara Vardı Mı	38
3.3.9. Bayçeye Vardım	40
3.3.10. Çek Deveci Develeri	43
3.3.11. Dağdan Keseller Fındıyı	45
3.3.12. Dam Başına Çıra Koydum Yanmadı	46
3.3.13. Elinde Tepeşir	48
3.3.14. Feslikânım Bayırır Bayır	50
3.3.15. Hani Bu Gızın Anası	51
3.3.16. Helva Topu	53
3.3.17. İlâhi (Oy Fâtıma)	54
3.3.18. Karşıdan Gelenlere	55
3.3.19. Kızın Anası Zalım Anası	56
3.3.20. Merdimen Basak Basak	57
3.3.21. Ninni	60
3.3.22. Ninni	61
3.3.23. Pençereden Kar Geliyor	62
3.3.24. Sarkıcı Geldi Dünür	63
3.3.25. Uzun Kavak Selvi Kavak	65
3.3.26. Yaprak Gazeli Yârim	66
3.3.27. Yüsüümün Al Gırmızı Daşı Var	68
3.4. Ezgilere İlişkin Notlar	71
4. BÖLÜM DERLENEN EZGİLERİN MÜZİKÂL-EDEBÎ ANALİZİ	77
4.1. Derlenen Ezgilerin Müzikâl Analizi	77
4.1.1. Ses Genlikleri	77
4.1.2. Melodik Seyir ve Motif Yapısı	82
4.1.3. Usûl Yapısı.....	85
4.2. Derlenen Ezgilerin Edebî Analizi	86
4.2.1. Tür Özellikleri	86
4.2.2. Tematik Özellikleri	89

SONUÇ	92
KAYNAKLAR	94
EKLER	98
ÖZGEÇMİŞ	103

ÖNSÖZ

Eskişehir’de yaşayan ve “Yerli Halk” olarak bilinen Manavların müzik kültürlerinin özgün bir biçimde incelendiği bir çalışmaya görebildiğimiz kadarıyla bugüne kadar rastlanmamıştır. Türkiye’deki topluluklardan biri olan Manavların müzik kültürlerinin özellikleri ilk kez bu tezde ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın konu hakkında yapılan ilk araştırma olması, kuşkusuz bazı eksiklikleri beraberinde getirmektedir.

Çalışmamızda etnomüzikoloji ve folklor disiplinlerinin temel veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın iki önemli basamağını şöyle ifade edebiliriz: Alan çalışmasına dayalı bu türden çalışmalarda esas olan orijinal verilerin sunulması ve bunun yanı sıra elde edilen verilerin bir model çerçevesinde analiz edilmesi. Bu çerçevede ele aldığımız çalışmanın daha sonra yapılacak çalışmalara katkıda bulunması en büyük temennimizdir.

Bu araştırmanın yapılmasında ve tez olarak ortaya konmasında başından sonuna dek benden desteğini büyük bir sabır, özveri ve içtenlik ile esirgemeyen tez danışmanım Sayın Öğr. Gör. Melih DUYGULU başta olmak üzere, görüşmeler sırasında tanıdığım ve inanılmaz yardımcı olan tüm kaynak kişilere, araştırmalarım sırasında bilgi ve görüşlerine başvurduğum Sayın Prof.Dr. Deniz TAŞÇI, Sayın Yrd.Doç.Dr. Yağmur SAY, Sayın Yrd.Doç.Dr. Çiğdem KARA, Sayın Öğr.Gör. Erdal ULUDAĞ ve tezimi hazırlama sürecinde benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Yrd.Doç.Dr. Ayhan ALTINTAŞ ve biricik oğlum Furkan Boray ALTINTAŞ’a ve emeği geçen herkese katkılarından dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Pelin DEMİRÇE ALTINTAŞ

Haziran, 2009

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİŞEHİR MANAVLARININ MÜZİK KÜLTÜRÜ

Hazırlayan

PELİN DEMİRÇE ALTINTAŞ

Tez Danışmanı

Öğr.Gör. MELİH DUYGULU

Haziran 2009

İSTANBUL

ÖZET

Bu çalışma Eskişehir ilinde yaşayan ve “Yerli Halk” olarak bilinen Manavların müzik derlemeleri üzerine yapılan ilk çalışmadır. İnsan hayatında önemli bir yeri olan müziğin Manavların müzik kültüründeki etkilerinin araştırılması ve özgün bir biçimde belirlenmeye çalışılması konu olarak alınmıştır. Eskişehir ilinin Alpu ilçesine bağlı Özdenk ve Uyuzhamam Köyleri, Mihalgazi ilçesine bağlı Karaoğlan Köyü, Beylikova ilçesine bağlı Uzunburun Köyü, Mihalıçık ilçesine bağlı Korucu ve Karageyikli Köyleri alan araştırmasına dayalı olarak ele alınmıştır.

Yapılan alan araştırması sonucunda 12 kaynak kişiden toplam 27 türkü derlenmiştir. Bu türkülerin müzikâl ve edebi analizleri sonucunda içlerinde Halk Müziğinin genel özelliklerinin yansıtılmış olduğu saptanmıştır. Bu özelliklerin gerek

usullerle gerek sözlerle, gerekse ezgi motiflerine yansıdığı görülmüştür. Manavların gelenek ve göreneklerine bağlılıklarının halen devam ettiği saptanmıştır. Kaynak kişilerin verdiği bilgilere dayanarak doğumlarda, düğünlerde, asker uğurlamalarda ve ölümlerde bu dönemlerin gerektirdiği törenleri gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Derlenen bazı ezgilerin bu dönemlere ait izler taşıdığı tespit edilmiştir.

Manavların, tüm geleneklerinin, inanışlarının ve âdetlerinin bugünkü inanışlar ve uygulamalar ile büyük ölçüde benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu uygulamaların çoğunun bugünde devam ettiğinin anlaşılması, geleneklerimizin hala yaşadığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Manav, Manavlık, Eskişehir, Türkü

T.R.
HALIÇ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH MUSIC
POST GRADUATE THESIS

MUSIC CULTURE OF MANAVS' IN ESKİŞEHİR

Prepared by
PELİN DEMİRÇE ALTINTAŞ

Supervisor
Lecturer MELİH DUYGULU

June 2009
İSTANBUL

SUMMARY

This present study is on the native people (folk) of the Eskişehir province known as “Manav” and their music. To the best of our knowledge, this is the first study on the native people of Eskişehir and their folk music collection. As known, music has an important impact of life and culture, therefore the effect and impact of music to Manav culture and folk music was the authentic topic of this study. This study was based on-site and locality investigation of Özdenk and Uyuzhamam villages of Alpu district, Karaoğlan village of Mihalgazi disctrict, Uzunburun village in Beylikova county, and finally in Korucu and Karageyikli villages in Mihalıçık county within the province Eskişehir.

As a result of the onsite reviews and investigations from 12 native resource persons 27 folk songs were compiled. After a literary and musical evaluation it was suggested that these songs contain folkloric elements of Turkish Folk Music. Motives were accordingly to the folk music as reflected by the words, melodies, and methods (tempo), respectively. It was observed that Manav tradition, habits and culture was still devoted today. According to the informatios provided by resource persons relevant ceremonies on birth, weddings, soldier consignments and deaths were conducted. It was found that some of the compiled songs and melodies contained such motives.

Tradition, faith and belief as well as customs of Manavs' was found to be transferred and adapted as in the past todays life. As a conclusion, this study showed that the culture is stil living along with importance of tradition and sustainability.

Key Words: Manav, Manavlık, Eskişehir, Türkü

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

bkz. : Bakınız

C. : Cilt

Prof. : Profesör

Yrd. : Yardımcı

Doç. : Doçent

Dr. : Doktor

Öğr. : Öğretim

Gör. : Görevlisi

s. : Sayfa

v.b. : Ve benzeri

T.D.K. : Türk Dil Kurumu

M.E.B.: Milli Eğitim Bakanlığı

TRT : Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

GİRİŞ

Eskişehir Manavlarının Müzik Kültürü adlı bu çalışma, Eskişehir'in yerli halkı olarak bilinen ve "Manav" adı verilen topluluğun müzik kültürlerinin gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak alan araştırılması üzerine kurgulanmıştır.

Bir toplumun maddî-manevî değerlerinin bütününe "kültür" adı verildiğini biliyoruz. Bir "halkın" "kültür"ü ise, içinde âdet ve inanmaları barındıran "davranış kalıplarının da yer aldığı o topluluğun yaşama şeklidir. Bu davranış kalıpları da kişinin toplum içindeki yaşantısını, diğer bireylerle ve gruplarla olan ilişkilerini, iletişimini, uyumunu düzenleyen birer "grup şifresi" olarak tanımlanabilir.¹ Araştırma konumuzu oluşturan Manavların müzik kültürü de bu türden bir grup şifresini bünyesinde taşımaktadır.

Bu çalışmada esas olarak "Manav" adı verilen ve bu bölgenin yerlisi olarak bilinen topluluğun, müzik kültürünün ortaya konması amaçlanmıştır. Manavların kendilerine özgü âdet, gelenek ve törenlerinin çevresinde oluşan müzik kültürlerine ait verilerin derlenmesi, analiz edilmesi ve bir sonuca ulaştırmaya çalışılması araştırmamızın tali amaçları arasında yer almaktadır. Toplanan bu veriler nesiller boyunca kuşaktan kuşağa, sözlü olarak aktarıla gelmiştir. Bu sebeple bu tür bir malzemenin bizzat halkın kendi üretimi olması sebebi ile önemlidir. Yapmış olduğumuz alan çalışması sadece Eskişehir iline bağlı belde ve köylerde yapılmış olsa da Türkiye'nin diğer yörelerindeki Manavların müzik kültürleri hakkında da bize önemli sonuçlar verebileceği bir gerçektir.

Türkiye'nin daha çok batı kesimlerinde yaşam süren Manav toplulukları üzerine yapılacak bölgesel araştırmalar arttıkça, kuşkusuz Manav adı verilen topluluğun müzik kültürlerine daha bütüncül bakma şansına da sahip olacağız.

Çalışmamızda araştırma yapılacak köyler belirlenirken geleneksel kültürü yaşatan Manavların müzik kültürünü yansıtabilecek köylerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Bunlar, Mihalgazi ilçesine bağlı Karaoğlan Köyü, Alpu ilçesine bağlı Özdenk ve Uyuzhamam Köyleri, Beylikova ilçesine bağlı Uzunburun Köyü, Mihallıçık ilçesine

¹ Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. (Işıl Altun, **Kandıra Türkmenlerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm**, Yayıncı Yayınları, Kocaeli, 2004, s.21) Bu konuda bizim "Grup Şifresi" olarak tanımladığımız kavrama, yazar "Kod" adını vermektedir.

bağlı Korucu ve Karageyikli Köyleridir. Adı geçen köylerin birkaçında farklı etnik ve kültürel gruplardan aileler de bulunmaktadır.

Yaptığımız alan araştırmasında, maddi ürünler, belirlediğimiz kaynak kişilerden gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Kaynak kişiler; daha önce yaratılmış olan halk bilgisi ürünlerini tekrarlayan, aktaran, yayan, her defasında yeniden üreten kişilerdir. Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerin sağlıklı sonuçlar vermesi dıştan bakış açısı olan “etik yaklaşım” ve içten bakış açısı olan “emik yaklaşım”ın kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Bu bakımdan kaynak kişilerin ürettiği/icra ettiği müzikal ürünleri sistematik derlemek ve analizlerini yapmak etnomüzikolojinin temel prensipleri arasında yer alır. Biz de çalışmamızda bu esastan hareketle derlediğimiz müzik ürünlerini ilerleyen bölümlerde görülecek olan yöntemlerle ele almaya çalıştık.

Derlediğimiz ezgilerin sözlerini (güfte) yöre diyalektiğinin gereği –olabildiğince- yazmaya gayret ettik. Bu gayret sırasında bazı transkripsiyon harflerinden de yararlandık. Ezgilerin müzikâl yönlerini kimlik bilgilerini ve diğer özelliklerini Ezgilere İlişkin Notlar başlığında etraflıca ele almaya çalıştık. Ayrıca her ezginin bünyesinde yer alan değişimleri, müzikâl özellikleri, ilgili yerlerde (*) imi ile belirttik.

Ezgilerin usûl, dizi karakterlerini belirlemek ve bütün olarak sunabilmek için bazı tablolar kullanmayı uygun bulduk. Bu tablo modeli Melih Duygulu'nun “Gaziantep Türküleri”² adlı eserinden alınmıştır.

Manavlar ve Manavların müzik kültürleri ile ilgili Eskişehir genelinde yürütülmüş -görebildiğimiz kadarıyla- bir çalışma bulunmamaktadır. Manavların Müzik kültürünün bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasıyla oluşan bu çalışmanın gerek yöre kültürü gerekse Manavların müzik kültürünün anlaşılması bakımından önemli olduğu kanaatindeyiz.

Ayrıca bu çalışmanın bundan sonraki araştırmalara ışık tutması ve bir kaynak oluşturması da en büyük temennimizdir.

² Melih Duygulu, **Gaziantep Türküleri**, Sistem Ofset, İstanbul, 1995

1.BÖLÜM

ESKİŞEHİR MANAVLARININ TARİHÇESİ VE MANAVLARDA SOSYAL YAŞAM

1.1. “Manav” Teriminin Kökeni

“Manav” kelimesinin etimolojisi hakkında çeşitli kaynaklar özel bilgiler sunmuştur. Bunlardan bazılarını aşağıya alıyoruz:

Sevan Nişanyan, *Çağdaş Türkçe'nin Etimolojik Sözlüğü* adlı eserinde manav kelimesinin “meyve satan, bostancı” olarak kullanıldığını, kökeninin olmadığını, konuyla ilgili ilk yazılı belgenin “bostancı” anlamında Şeyhülislam Esad Efendi *Lehçet-ül Lugât (1732)*'ta kullanıldığını belirtmektedir.³ İsmet Zeki Eyüboğlu *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü* adlı eserinde kelimenin Rumca *manavis* (sebze, yemiş satan)ten manav olduğunu belirtmektedir.⁴

Yapılan sözlük taramalarında ise “Manav” kavramı ile ilgili olarak;

Türkçe sözlükte, meyve ve sebze satılan yer ve bunları satan kimse⁵ olarak tanımlanmaktadır.

T. D. K'nın Derleme sözlüğünde,

1.Anadolulu.

2.Oturduğu yerin yerlisi olmayıp başka yerden gelen göçmen.

3.Yörük.

4.Yerli Halk, bahçeleri sulama işini yöneten su dağıtma görevlisi⁶ tanımlamaları bulunmaktadır.

“Manav” kavramının yer aldığı kitap ve makale türü yazılı kaynak taramalarında kelimenin farklı şekillerde tanımlandığı görülmüştür.

Ali Aktaş, *Zeybek Kültürü Sempozyumu*'ndaki “Marmara Bölgesi'ndeki Manavlarda Zeybek Kültürü” adlı bildirisinde “Çoğunlukla Batı Anadolu yöresinde yaşamakta olan yerli, yerleşik ve Türkçe dışında bir dil bilmeyen topluluk üyelerine

³ Sevan Nişanyan, *Sözlerin Soyağacı, Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü*, Adam Yay. İstanbul, 2004, s.98

⁴ İsmet Zeki Eyüboğlu, *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1988, s.220

⁵ M.E.B. *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996, s.1987

⁶ *Derleme Sözlüğü*, T.D.K. Yayınları, 11. Cilt. Ankara, 1963, s. 3117

‘Yerli Türk’ anlamında “Manav” denilir.”⁷ tanımlamasını kullanmıştır.

Hayati Beşirli ve İbrahim Erdal çalışma yaptıkları bölgelerde (Antalya-Alanya civarı) yerleşik hayata geçenlere “manav” denildiğini ve “[Manavlık] Yörüklükten çıktı” dendiğini tespit etmişlerdir.⁸

Serdar Bombacı, “Bandırma İlçesinde Manavlar” isimli makalesinde Manavları, “Balıkesir Bandırma ilçesinde “Manav” adı verilen, uzun süredir yerleşik olan ve tarımla uğraşan yerli toplum. Kuzey Kafkasya’dan gelen, genellikle Bulgaristan, eski Yugoslavya’dan göç eden yerleşik bir tarım toplumu. M.Ö. Misya topluluklarında yaşayan halkla, Kutalmış oğlu Süleyman Bey’in 1076 yılında bu bölgeyi fethetmesinden sonra buraya yerleşen Türkmen topluluklarının kaynaşmasından oluşan melez bir toplum” olarak belirtmiştir.⁹

Mehmet Eröz Anamur’da Yörüklere “Yaylacı”, yerleşik halka, “Yaycı” dendiğini, Karadeniz’de bilhassa Giresun’da bu kavramları Çepni -ki bir Oğuz boyunun da adıdır- ve “Ekinci” kelimelerinin karşıladığını belirtmekte, Anadolu’nun muhtelif yerlerinde Türkmen, Yörük, Göçer kelimelerine karşılık “Manav” ve “Köylü” kelimelerinin de aynı şeyi ifade ettiğini ileri sürmektedir.¹⁰

Hilmi Ziya Ülken ise “Batı Anadolu’ya dışarıdan gelen “göçmen” ve göçebelikten yerleşmiş “Yörük” nüfus dışında eskiden yerleşmiş ve yerli köylerine verilen ad olduğunu ve özel olarak yemiş satanlara (sebze-meyve anlamında) da “manav” denildiğini belirtmektedir.¹¹

Orhan Türkdoğan, ‘Etnik Sosyoloji’ adlı kitabında Manav kavramı ile ilgili olarak manavlara “yerli halk”, “yerleşik Türk”, “Türkmen” denildiğini belirtmiştir.¹²

Yazılı kaynakların bize Manavlar hakkında bildirdikleri böyleyken, Eskişehir’in merkez ve ilçelerinde yaptığımız alan araştırmalarında, görüşülen kaynak kişilerin “Manav” kavramı ile ilgili verdikleri cevaplar ise şöyledir:

⁷ Ali Aktaş, **Zeybek Kültürü Sempozyumu**, ‘Marmara Bölgesi’ndeki Manavlarda Zeybek Kültürü’ Muğla Üniv. Yayınları, Muğla, 2004, s.12

⁸ Hayati Beşirli ve İbrahim Erdal, **Anadolu’da Yörükler, Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler**, Phoenix Yayınevi, Ankara, Ocak 2007, s.135

⁹ Serdar Bombacı, ‘**Bandırma İlçesinde Manavlar**’, **Folklor Halkbilim Dergisi**, Cilt 5, Sayı 50, Mayıs 2002, s.60

¹⁰ Işıl Altun, **Kandıra Türkmenlerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm**, Yayıncı Yayınları, Kocaeli, 2004, s.56

¹¹ Hilmi Ziya Ülken, **Sosyoloji Sözlüğü**, Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları, İstanbul, 1969, s.193

¹² Orhan Türkdoğan, **Etnik Sosyoloji**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1997, s.535

Alpu ilçesine bağlı, Özdenk Köyü'nden Mustafa Gökçe ile yaptığımız görüşmede, Gökçe, Manavları; “Osmanlı İmparatorluğu'ndan önce Selçuklular yaşadı. Bu ülkede. Selçuklunun bir tarafı Bizans bir tarafı Selçuklu Hükümdarlığıydı. Bu Selçuklularda uç beyliği varmış. Uç beyler Bursa, Ankara civarında yaşamışlar. Yerleşik bir düzen içinde olan bu halk ‘Manav’ diye tabir edilir. Yani ‘Yerli halk’ biçiminde tanımlamıştır.¹³

Yine Alpu İlçesi'ne bağlı, Uyuzhamam Köyü'nden Emine Mutlu ile yaptığımız görüşmede, Mutlu “Manav kimlere denir” sorusuna: “Türkiye'nin yerlisi, hiçbir yerden gelme değil, buranın yerlisi” cevabını vermiştir.¹⁴

Beylikova İlçesi'ne bağlı, Uzunburun Köyü'nden Halil Ateş ile yaptığımız görüşmede, Ateş yine aynı soruya “Manav, genelde başka yerden gelmeyip, Türkiye'nin yerlisine denir.” cevabını vermiştir.¹⁵

Mihalıççık İlçesi'ne bağlı, Korucu Köyü'nden Mehmet Kaya “İç Anadolu'da yetişen Türk çiftçisi. Dedelerimizden kalma, sözü dinlenir, aklı başında, her şeyi kafasına takmaz, tatlı dilli, birbirine bağlı, sözüne sadık, misafirperver, olgun bir kimseye Manav denir” diyerek Manavların bazı özelliklerinin de tespitinde bulunmuştur.

Mihalgazi İlçesi'ne bağlı, Karaoğlan Köyü'nden Serap Kerman ile yaptığımız görüşmede, Kerman, göçmen olmayana, dışarıdan göç etmeyene Manav denildiğini belirtmektedir.¹⁶

Yine Mihalgazi ilçesine bağlı, Karaoğlan Köyü'nden Alime Gümüş ile yaptığımız görüşmede, Gümüş; “Yerlilere Manav denir. Hiçbir yere kıpırdamaz. Bize Söğüt'te Osman Gazi'nin torunlarından geldiğimizi söylediler” demektedir.¹⁷

Yukarıda ayrıntılı olarak verdiğimiz yazılı ve sözlü kaynakların üzerine vurgu yaptıkları temel kavram, “Yerlilik” biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Burada belirtmek durumunda olduğumuz bir başka husus da şudur: Manav kavramının yaygın olduğu yöreler aynı zamanda birer göçmen yerleşim birimidir. Göçmenlik, Yerlilik kavramları birbirlerini -aynı coğrafyada- var ederek, Yerliliğe bilhassa vurgu

¹³ Mustafa Gökçe, Bkz: Sözlü Kaynaklar

¹⁴ Emine Mutlu, Bkz: Sözlü Kaynaklar

¹⁵ Halil Ateş, Bkz: Sözlü Kaynaklar

¹⁶ Serap Kerman, Bkz: Sözlü Kaynaklar

¹⁷ Alime Gümüş, Bkz: Sözlü Kaynaklar

yaparak onu öne çıkartmaktadır. Böylece Manavlar yani Yerliler “aslî unsur” olduklarını belirterek diğerlerine karşı özel bir statü kazanmış olmaktadır. Konunun etimolojisini çalışanların bu bakımdan da dikkatlerini bu yöne çevirmelerinde dikkat görüyoruz.

1.2. Eskişehir Manavlarının Tarihçesi

Eskişehir tüm Anadolu’da olduğu gibi Orta Asya’dan başlayan göçlere dönem dönem sahne olmuş şehirlerden birisidir. Özellikle 1071 Malazgirt Savaşı’nın hemen ardından Anadolu’nun kapılarının açılmasıyla Orta Asya’dan gelen Türk boylarının önemli yerleşim bölgelerinden birisi olmuştur. Moğol baskıları nedeniyle başlayan bu göçler sırasında Eskişehir bölgesine yerleşen aşiretlerden birisi de Karakeçili Aşiretidir. Karakeçili aşireti, doğudan Anadolu’ya göç eden Oğuzların Kayı boyuna bağlı bir aşirettir.

Karakeçililer, Osmanlı kayıtlarında “Ulu Yörük” adıyla anılırlar. Bu en eski Yörük ve en köklü boy anlamında kullanılmıştır.

Anadolu’ya ilk Türkmen/Yörük akını, Süleyman Şah ve Ertuğrul Gazi idaresinde öncelikle Urfa bölgesine olmuş daha sonra Türkmenler/Yörükler buralardan Konya, Bursa, Eskişehir, Bilecik, Gaziantep ve Elazığ civarına geçmişlerdir.

Karakeçili Aşiretinin yerleşim yerleri Osmanlı Devleti’nin kurucusu sayılan Kayı boyu ile benzerlik taşımaktadır. Karakeçili aşireti çok büyük ve dağınık bir aşirettir. O kadar ki günümüz de birçok bölgede başka etnik kimlikle hayat sürmeye devam etmektedirler.

Eskişehir’de konar-göçerlerin en yoğun olduğu yer Seyitgazi ve çevresidir. Çok farklı sayıda aşiret, cemaat ve oymak bu bölgede barınmıştır. Bu cemaatlerin içinde en kalabalık olanı Kara Koyunlu oymağıdır. 1767’de Karakeçili Yörükleri Eskişehir civarındaki köylerden; Dağköplü, Mayısar, Sepetci, Taycılar, Margı ve Yakaboyu köylerine yerleştirilmişlerdir.¹⁸ Kanaatimizce bu yöreye sonradan yerleştirilen, Karakeçili Yörükleri ve Muhacirler ise “Manav” olarak adlandırmışlardır.

¹⁸ Muharrem Bayar, **Karakeçili Yörük Aşiretinin Eskişehir’e İskânı**, Lider Ajans Matbaacılık, İstanbul, 2004, s.17

1743’de başlayan İran ve 1768’de başlayan Rus savaşları nedeni ve bundan kaynaklanan ekonomik-manevi sıkıntı yüzünden Ankara civarından dağılan aşiretlerin büyük bir kısmı yine Eskişehir civarına yerleşmişlerdir.¹⁹

Kışın Manisa, Aydın civarında yaşayan ve yazın Eskişehir’e gelen aşiretlerin geçtikleri yerlerde etrafa zarar verdikleri için yerleşik olmaya zorunlu tutuldukları bilinmektedir. Eskişehir İnönü civarında Karakeçili köylerinin bir kısmı bu uygulama ile oluşturulmuştur. Ancak aşiretin büyük bölümü konar-göçer hayata devam etmiştir. Tanzimat döneminde, yerleşik hayata geçmeyen büyük aşiretlerin devlete sorun olması nedeniyle yoğun bir iskân uygulaması ve kontrol altına alma çalışması yapılmıştır. 1861’de vilayetlere gönderilen emirlerle her nerede olursa olsun göçebe aşiretlerinin iskân edilmesi istenmiştir.²⁰

Kafkasya’dan ve Balkanlar’dan gelen göçmenler de, bu bölgeye yoğun olarak yerleşmeye başlayınca, Yörükler kendi yayla ve kışlaklarına yerleşmek zorunda kalmışlardır.

Anadolu’nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecinde Eskişehir ve Seyitgazi çok fazla göçebe aşiret yerleşmesine sahne olmuştur. Bu nedenle diğer bölgelerden daha fazla köy sayısına sahiptirler. Sonradan bu köylerin bir kısmı ekonomik ve sosyolojik nedenlerle şehre geçmiştir.

1856 Osmanlı-Rus savaşından sonra Kafkasya’da Müslüman halka uygulanan baskı ve kıyım nedeniyle bu bölgede yaşayan halk Anadolu’ya göç ettirilmiştir. 1953 yılında Eskişehir çevresinde 24 Çerkez köyü tespit edilmiştir.

1877-78 Osmanlı-Rus savaşından sonra da Balkanlardan göç akını başlamıştır. Bu savaştan sonra ve 1912-1931-1950 yıllarında bu üç büyük göçle Eskişehir ve çevresine pek çok göçmen yerleşmiştir.

1.3. Manavların Yerleşim Bölgeleri

Ali Aktaş “Marmara Bölgesi’ndeki Manavlarda Zeybek Kültürü” adlı makalesinde Manavların Türkiye’deki coğrafi dağılımlarını şu şekilde vermiştir:

¹⁹ Muharrem Bayar, a.g.e. s.17

²⁰ Muharrem Bayar, a.g.e. s.18

- “Sakarya’nın kuzeyinde yer alan Kaynarca, Karasu ve Kocaeli ilçeleri ile, güneyinde yer alan Geyve, Pamukova ve Taraklı ilçeleri ve de il merkezleri ile yakın çevresinde yer alan “*Dernek Kırı*”nda (Yörenin halk arasında kullanılan adı) yani Adapazarı ve kısmen Söğütlü, Ferizli, Akyazı ve Hendek ilçelerinin bir bölümünde,
- Isparta-Keçiborlu,
- Balıkesir-Susurluk,
- Çanakkale-Biga,
- Bursa,
- Kastamonu,
- Manisa-Alaşehir ve Salihli
- Bilecik-Bozüyük,
- Kocaeli-Kandıra,
- Konya-Ilgın,
- Kütahya,
- Diyarbakır-Çermik ve Cüngüş gibi il ve ilçelerde yaşamaktadırlar.”²¹

Eskişehir’de yaşayan Manavlar, Eskişehir ve civarındaki hemen hemen tüm köylere yerleşmiş durumdadırlar.

Eskişehir ilinde, Manavların dışında pek çok farklı grup birlikte yaşamlarını sürdürmektedirler. Manavların dışında kalan bu grupları Yörük, Pomak, Kırım Tatar Türkleri, Muhacir, Çerkez, Zaza, Acem, Arnavut, Kürt ve Boşnak olarak sıralayabiliriz. Bu gruplar; Eskişehir ilçelerine bağlı belde ve köylerde, bazen tek bir grup olarak bazen de birlikte aynı köyde yaşayan farklı gruplar olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Bizim alan araştırması yaptığımız köyler yalnızca Manav köyleridir. Manavların yoğun yaşadıkları köyler araştırma konumuzla bağlantılı olarak bilhassa seçilmiştir. Ancak bazılarında birer ya da ikişer diğer gruplardan aileler de bulunmaktadır.

²¹ Ali Aktaş, *Zeybek Kültürü Sempozyumu, ‘Marmara Bölgesi’ndeki Manavlarda Zeybek Kültürü* Muğla Üniv. Yayınları, Muğla, 2004, s.12,13

“Manevi anlamda hangi gruplara daha yakınsınız?” sorusuna, tüm bu gruplar ile birlikte barışık oldukları, şimdiye kadar herhangi bir uyumsuzlukla karşılaşmadıkları şeklinde cevap vermişlerdir.

1.4. Manavlarda Sosyal Yaşam

1.4.1. Manavlık Bilinci ve Manav Kimliği

Manavlar, kendilerini neden manav olarak adlandırıldığı sorusuna, atalarından bu zamana böyle duyduklarını ve hâlâ de kendilerinin bu kavramı kullandıklarını belirtmişlerdir. Hatta Karaoğlan köyünde görüşme yaptığımız Alime Gümüş isimli kaynak kişi şehre göç edene kadar Türkiye’de sadece Manavların yaşadığını zannettiklerini belirtti. Kendilerini bu kavram ile öyle bütünleştirdiklerini şehre göç ettiklerinde başkalarının sorduğu “Nerelisin?” sorusuna dahi “Biz manavız”, cevabını verdiklerini fakat Manav kavramını bilmeyenlerin bu cevabı yadırgadıklarını belirtti. Fakat kendileri bu kavramı benimsediklerinden geldikleri köyün ismini söylemek yerine, kendilerini ait hissettikleri topluluğun ismini söylemeyi tercih etmişlerdir. Bu bilinç içinde olan Manavlar, ait oldukları bu topluluğu insanlara anlatırken her zaman ayrı bir heyecan içinde olduklarını da belirtmişlerdir. Çünkü Manavlar ile ilgili özellikleri bizlere aktarırken, onların kişisel ve toplumsal özelliklerinin farklılığından; “misafirperverliklerinden”, “sıcakkanlılıklarından”, “kin tutmamalarından”, “yardımseverliklerinden”, merhamet duygularının ağır bastığından, hayata daha neşeli bakmalarından bahsederek bu özelliklerinin Manav kimliklerini yansıttığını belirtmişlerdir. Bu gibi özellikleri Manav kimliğini içinde barındıran tüm Manavların taşıdığını belirtmişlerdir.

1.4.2. Ekonomik Yaşam ve Meslekler

Manavlar genellikle meyve-sebze yetiştiriciliği ve hayvancılıkla uğraşmışlardır. Kaynak kişilerin verdiği bilgilere göre eski dönemlerde pamuk yetiştiriciliği de yapmışlardır. Bunun yanında kendilerinin yetiştirdiği yemiş (incir), sebze ve meyveleri pazara götürdüklerini, pazarlarda bunları satmak yerine bir tabak yemiş karşılığında bir tabak fasulye, bir küfe kuru üzüm karşılığında bir çuval buğday ya da bir fincan kırmızı toz biber karşılığında bir tabak mercimek vb. ile değiş tokuş

yaparak geçindiklerini belirtmişlerdir. Fakat şimdi köylerde yaşayan manavların çoğu çiftçilik ile uğraşmaktadırlar. Sakarya nehri kıyısında yaşayan Manavların büyük çoğunluğu meyve-sebze yetiştiriciliği ve üzüm bağları ile geçimlerini sağlamaktadırlar. Tarıma dayalı bu yaşam biçimi grubun kimliğini ve elbette gruba verilen ismi belirlemiş olabilir.

1.4.3. Manavlarda Dînî Yaşam

Manavlarla yaptığımız görüşmelerde, kaynak kişiler “Hanefî Mezhebi”ne bağlı olduklarını ve “Sünnî” olduklarını belirtmişlerdir.

Köylerden henüz şehre göçün başlamadığı dönemlerde, kendi mezheplerinden olan gruplarla evlilik ilişkilerinin bulunduğunu fakat Alevilerle evlilik ilişkilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Şehre göçün başladığı yıllardan sonra ise evlilik ilişkilerinin değiştiğini, “Alevî gelin” ya da “Alevî damat”ların olduğunu belirtmişlerdir.

Yine “Çalgı çalmanın ya da türkü söylemenin günah olduğuyla ilgili bir dini inanışınız var mı?” sorusuna manavlardan bazı kaynak kişiler “günah olduğunu” bazıları ise “günah olmadığını” düşündüklerini belirtmişlerdir.

1.4.4. Manavlarda Geleneksel Yaşam ve Ritüeller

1.4.4.1. Doğum, Evlenme ve Ölüm Törenleri

Manavların da diğer tüm topluluklar gibi doğum, evlenme ve ölüm sırasında düzenledikleri kendilerine özgü törenler vardır.

Doğum

Manavlar bebek doğmadan önce bebek için gerekli birkaç eşyayı hazırlar. Öncelikle bebeğin kundağı, bezleri ve iki kat elbisesi dikilir. Bebek doğduğunda bebeğin göbeğinin düşmesi beklenmeden yıkanır. Bebeği yıkamak için ılık su hazırlanır ve içine bir miktar tuz atılır. Tuzlu su özellikle bebeğin ek yerlerine; kasıklarına, koltuk altlarına ve ağzına sürülür. Tuzlu su ile yıkanan bebeğin ileride kokmayacağına inanılır. Bebeğe son olarak abdest aldırılır. Bebek üç ya da beş gün sonra tekrar yıkanır. Bebeğin kırkıncı günü geldiğinde ergenliğe ulaşmamış bir

çocuğa ibrikle su doldurtulur. İbriğin içine para atılır. Bebek kırkında bu su ile yıkanır. Bu törene “Kırklanma” adı verilir. İbriğin içinden çıkan para, suyu dolduran çocuğa verilir. Bebeğin yıkandığı su ise; insan ayağının değmeyeceği bir yere dökülür. Bebek kırlandıktan sonra anne de kırklanır, abdest alır. Anne ve bebek kırlandıktan sonra yeni elbiseler giyer. Bunun yapılma sebebi çocuğun ileride zengin olmasını sağlamaktır.

Manavlar; bebek doğduktan sonraki tek sayılı günlerde (1, 3, 5, 7) bebeğe ismini koyarlar. İsim koyma işlemi bu sürenin dışına çıkarsa bebeğin aksi (huysuz, geçimsiz) olacağına inanılır. Bebeğe isim koyma töreni; bebeğin kulağına ezan okunarak ve ismi kulağına üç kez söylenerek sona erer.

Evlenme

Manavlar da diğer tüm topluluklarda rastlanıldığı gibi evlilik kararı aldıktan sonra, bunun basamakları olan söz ve nişan geleneklerini sürdürmektedirler.

Manavların düğünleri genellikle Çarşamba veya Perşembe günü başlar ve Pazar günü biter. Pazartesi günü ise gelin için “duvak geleneği”²² yapılır.

Özdenk Köyü’nden

Görüşme yaptığımız köylerdeki farklı kaynak kişiler yörelerindeki düğün adetlerini bize farklılıklarıyla aktarmışlardır. Özdenk köyünde görüşme yaptığımız kaynak kişi Mustafa Gökçe; düğünlerinin Çarşamba günü başladığını belirtmiştir. Ayrıca köyde yaz ortasında düğün yapılmadığını yapılırsa ayıp karşılandığını, nedenininse köydeki tüm işlerin bitirilip, mahsulünü satıp eline parası geçene kadar yapılmadığından bahsetmiştir. Özdenk köyünde kına gecesi Çarşamba akşamı başlar. Perşembe günü akşamı köy meydanında yakılacak büyük ateş için aynı gün odun toplanır. Meydandaki ateş insanları hem ısıtır hem de ışık verir. Yakılan bu ateşin etrafında kadınlar sadece oturur ve erkeklerin oyununu izler. Kadınlar kendi aralarında Çarşamba ve Perşembe akşamı kına gecesi yapar. Cuma akşamı ise “komşu yemeği” adını verdikleri tüm köy halkının davetli olduğu yemek verilir.

²² Duvak veya Duvak Geleneği: Hemen hemen tüm manav köylerinde rastladığımız, gerdek gecesinden sonra gelin için düzenlenen özel bir gündür. Bu günde Gelin çeyizinden kayananası için getirdiği kıyafetleri kendisine verir. Bunları giyen kaynana gelini ile oynamaya başlar. Kaynana ayrıca gelinin getirdiği bu kıyafetin yanı sıra başına bağladığı yazmasının üzerine yatay biçimde dolanan yazmayı bağlar ve bu yazmanın iki yanına tahta kaşık ve nazar değmediğine inanılan “üzerlik” adını verdikleri dağlarda yetişen bir bitkiyi de takar. Komşular ve akrabaların katıldığı bu gün de oyunlar oynandıktan sonra oğlan yengeleri gelinin yatağını toplar ve tören sona erer.

Yemek akşam namazından çıkınca yenilir ve yemek sonrasında yöresel sazlar eşliğinde “kaval havaları” dedikleri havaları dinlerler.

Cumartesi günü oğlan evinde kız evine “kınacı” gelir. (Gelen kınacıyı kız tarafı eski dönemlerde karalara bular ve suya atarlarmış.) Yine aynı günün akşamı şehirden veya civar köylerden gelen misafirlere yemek verilir ve eğlence düzenlenir. Köy halkı ise misafirleri karşılar ve onlara hizmet eder. Pazar günü damadın iki sağdıç; (biri evli diğeri bekâr) damadı alır ve traşa götürürler. Damat traşı için tüm köy halkı toplanır. Ortaya bir tepsi konur ve köy halkı bu tepsiye gönlünden koptuğu kadar para koyar ve berbere katkı sağlar. Evli sağdıç ve bekâr sağdıçın görevi damada sahip çıkmaktır. Damadı kaçıran biri olursa sağdıçlar bahşiş vermek zorunda kalırlar.

Damat traşı bittikten sonra, damat giydirilir ve çalgılar eşliğinde cami odasına getirilir. Burada gelenlere, damadın annesinin yaptığı; fıstık, çörek ve halka adını verdikleri yiyeceklerden ikram edilir. Sonra damadın omuzlarına ceket verilir. Damat omzunda ceketle camiye girer. Camide dualarla ceket giydirilir. Giydirilen ceket “sen artık aile reisi oldun” anlamını taşır. Ceket giydirildikten sonra damat kenara çekilir. Gençlere ikram edilen fıstık, çörek ve halka da “Böyle bir düğün sana da nasip olsun” anlamını taşır.

Tüm bu olayların sonunda damat tarafı gelini anne ve babasının evinden almak ve kendi evlerine götürmek üzere yola çıkar. Damat tarafının topluca gittiği bu olaya “gelin alıcı” denir. Gelin alıcıya gitmeden önce at arabası ya da araba süslenir. Sonra akşam damat namaza gönderilir. Damat namazda iken bekâr sağdıç damadın ayakkabılarına sahip olur. Bekâr sağdıç ayakkabılara sahip çıkmaz ve damat namazdan sonra ayakkabılarını bulamazsa, damat bahşiş öder. Damat namazdan sonra tekbirlerle gerdeğe salınır. Damat gerdeğe salındıktan sonra, gençlere baklava ve tavuk ikram edilir. Gençler ikram edilen tavuğu paylaşmak yerine kapışırlar. Kim uyanık ve hızlı ise o alır ve yer. Gerdek gecesinin ardından Pazartesi günü gelin için duvak yapılır. Duvak; kaynananın köy halkına “artık bu gelin benim kızımdır” dediği bir olaydır.

Korucu Köyü’nden

Korucu köyünde görüşme yaptığımız kaynak kişi Mehmet Kaya; köyünde düğünlerin Cuma günü başladığını belirtmiştir. Düğün başlamadan bir hafta evvel

düğün olan evinin çatısına ya da avlunun içinde bulunan büyük bir ağacın tepesine bayrak takılır. Bayrak, “bu hafta bu evde düğün var” anlamındadır. Cumartesi günü geline kına yakılır. Kına gecesine özel olarak davarlar kesilir, pilav ve yufka pişirilir, yufkalara pilav sarılarak hep birlikte yenilir. Pazar günü ise gelin kendi evine indiğinde düğün sona erer. Gerdek gecesinin sabahında geline “duvak” yapılır. O gün güvey davul ve zurna ile uyandırılır. Elllerinde barut ve saçma olan gençler bahşiş almak için evin bacasına ateş açarlar. Bu gençlere tavuk eti, gözleme, çorap ve mendil gibi bahşişler verilir.

Uyuzhamam Köyü’nden

Uyuzhamam köyünde görüşme yaptığımız kaynak kişi Gülbahar Özkan; bize düğün adetlerinde kısaca şöyle bahsetmiştir: Düğünler Perşembe günü başlar. Gelinin birkaç tane kız arkadaşı sağdıç olur. Perşembe günü gelin arkadaşlarıyla sağdıç almaya gider. Sonra gelini bir sandalyeye oturtup başına kına yakılır. Pazar günü damat gerdeğe sokulur. Pazartesi günü de diğer köylerde olduğu gibi duvak yapılır ve sona erer. Yine düğünlerde erkekler ve kadınlar diğer köylerde olduğu gibi ayrı ayrı eğlenirler.

Uzunburun Köyü’nden

Uzunburun köyünde düğünler; Perşembe günü başlar ve Pazar günü sona erer. Düğün kız evinde başlar. Gelin evden Pazar günü çıkarılır. Kız tarafı, gelini Pazar günü çıkardığından, oğlan evi düğününü yapar. Pazar günü öğlen namazını kıldıktan sonra emanetini (gelini) alır ve gider.

Karaoğlan Köyü’nden

Karaoğlan köyünde yaptığımız görüşmede Alime Gümüş, köyde düğünlerin Cumartesi günü başladığını ve Cuma günü duvakla bittiğini belirttiler.

Bu sürecin dışında; düğünden bir hafta ya da on gün önce damadın annesi ve yanında getirdiği iki üç arkadaşıyla birlikte “esbab göstermeye gelcez”, “esbab kesmeye gelcez”, “gelip de sizde kesem” derler. Gelinin annesi “gelsinler” der ve erkek tarafı, gelin için aldıkları gelinlik kumaşları getirir ve odanın ortasına yayar. Gelin kapıdan girer ve başına al grep örterler. Gelin ortada yayılı olan esbapların etrafından dolanır ve kaynanasının yanına gelir ve kaynanasının ve arkadaşlarının elini öper. Kaynanası ve arkadaşları ortaya serdikleri kumaşları ölçerler, keserler ve

*Ağzına tavukgötü tuttursun,
Işk gışk günle²³: vesin,
İki oğlanla, iki kız vesin.”*

der ve kalkar.

Daha sonra gelin bir döşeğe yatırılır ve yine dizlerine vurarak maniler söylenir. Oğlan tarafı biraz da evin avlusunda oturur sonra da evlerine giderler

Ertesi gün yani Perşembe günü kalkılır ve gelinin kınaları yıkanır. Yıkanan kına suyundan biraz ayrılır ve gelinin gireceği evin dört bir köşesine dökülür. Dökülen bu su “gelin uğurlu, gadem olsun, gınası yerleşsin” anlamını taşır. Eve suyu döktükten sonra oturup yemek yenilir ve tekrar geri dönülür. Aynı gün gelin gerdeğe gireceğinden geline banyo yaptırırlar. Banyodan sonra geline kaş yakarlar ve meşe isinden alınına nokta nokta bayrak çizerler, kulağına nokta koyarlar. İki metreden al renkli yazmayı başına ve yüzüne gelecek şekilde giydirebilirler. Halının üzerine, alından aşağıya üçgen uç gelecek şekilde parayla birlikte yeşil yazma sararlar. Yapılan bu başa giydirme işlemine ”altın baş” denir. Yapılan bu işlemin en sonunda ise yine iki metre boyunda tülbent örtülür. Oğlan tarafı gelini almaya geldiğinde yemeğini yer (bugün genellikle yaprak sarması, patlıcan kurusu kavurması ve ardından tatlı). Oğlan tarafı gelini almaya iki at ile birlikte gelir ve bir atın üzerine, gelinin oturacağı kısma, renkli seccade atılır, diğer ata ise çeyiz sandığı, bir yorgan, bir döşek ve bir yastık sarılır. Gelini genelde kaynata evden çıkartır. Evdeki bütün büyüklerin elleri öpülür ve evden ayrılır. Oğlan tarafına gelindiğinde gelin eve girer ve damadın elini öper, damat geline bir avuç şeker verir. Gelin verilen bu şekerleri eve serper. Damat “ şekerini beğenmedin mi?” der ve evden gider. Evde gelinle birlikte bulunan yengeleri tarafından gelinin eline yağ verilir. Gelin yağı önce evin kapısının içine ve dışına sonra da kaynanasının ayağına sürer. Bu evde kalıcı olmasını anlamını taşır. Gelin evde mahallenin diğer gelinleri tarafından ortaya oturtulur, gelinler yeni gelinin etrafında hem dönerler hem de maniler söylerler. Akşam olduğunda gelin evde oturur ve kaynana geline bir yumurta pişirir. Gelin yumurtadan biraz yer ve kalanı bir çocuk veya evdekilerden biri yer.

Gelin ve damadın gerdek gecesi yemeleri için börek, gözleme, tavuk ve helva pişirilir. Akşam olup, gerdek odasına girildiğinde; gelin ve damat iki rekât namaz

²³ Işk gışk günler: İyi günler demektir.

kılar. Sonra damat “Garnım acıktı, anandan bişey getirdiyse yiyem” der. Gelin de annesinin evinden gelen yiyecekleri getirir. Aslında damadın amacı gelini konuşturmadır. Ama gelinler konuşmaz. Bu geleneğe “Söyletme” denir. Gelini söyletmek için gelinin önüne para atar. Gelin beğenmez. Sonra biraz daha para atar. Eğer gelinin gönlü olursa parayı alır ve “Allah bereket versin” der ve gelini söyletmiş olur. Artık damat gelinin başına giydirilenleri bir bir açmaya başlar ve çıkardığı her nesneyi bir bir alır ve asar. Bu da gelin pasaklı olmasının anlamını taşır.

Gerdek gecesinin sabahında ise “Duvak” olur. Gelinin evine komşular, yeni gelinler, gençler toplanır. Gecedan artan yemeklerin hepsini yerler. Ardından muhabbet yaparlar. Ardından kaynanaya şalvar ve entari giydirilir. Başına da yazma bağlanır ve bir yazmada bağlanan ilk yazmanın üzerine dolanarak bağlanır. Dolanarak bağlanan yazmanın iki yanına da tahta kaşık sokulur. Aynı zamanda üzerlik²⁴ de takılır. Son olarak oynanılır ve duvak sona erer.

Ölüm

Manavlarda; ölünün ardından ağıt söyleme geleneği vardır. Bu ağıtlar manav kadınlar tarafından “yakılır”. Erkeklerde bu adet yoktur. Özellikle ağıtçı getirtmezler. İlk olarak ölen kimsenin selası verilir. Ölen kimseyi hoca yıkar ve kefenleme işlemi yapılırken, kefenin üzerine çörek otu serpilir. Çörek otunun serpilme sebebi, ölüyü şeytanlardan uzak tutmaktır. Aynı zamanda cenaze kadınsa, kefenin üzerine kına da serpilir. Eğer cenaze erkekse, cenazenin sakallarına kına sürülür.

Manavlar, ölen kimsenin kıyafetlerini ruhu döner inancıyla fazla bekletmeden yıkar, dürer²⁵ ve fakirlere, ihtiyaç sahiplerine dağıtır.

Manavlar; ölen kimsenin defnedilmesinin ardından, akşam “Garîbe Mevlüdü” dedikleri Kur-an okuma işlemi gerçekleştirirler. Manavlar “Garîbe Mevlüdü” ismini, ölen kimsenin ardında bıraktığı garip kalan çocukları ve eşi için verdiklerini belirtmişlerdir. Eğer ölen kimse genç ise, yakınlarının üzülmelerini istemediklerinden, hemen gömüldüğü gece bu mevlüd okutulmaz. Daha sonraki gün okutulur. Görüşme yaptığımız kaynak kişiler; şu an sürdürülen cenazenin yedisi, kırkı ya da elli ikisi gibi günlerin daha önceleri olmadığını belirtmişlerdir.

²⁴ Üzerlik: Nazar değmesin diye takılan nesne.

²⁵ Dürmek: Katlamak.

Manavların inancına göre, cenaze çıkan evde ocak yanmaz. Yani o evde kırk ya da elli gün yemek pişirilmez. Yemekler, komşuları tarafından pişirilip cenaze evine getirilir.

1.4.4.2. Bayramlar

Manavlar Ramazan Bayramını ve Kurban Bayramını bir şenlik havası içerisinde kutlamaktadırlar.

Ramazan Bayramına bir gün kala yani Arife günü yani bayramdan önceki son günde; evlerde hamurlar yoğrulur. Bu hamurlarla bazlamalar yapılır. Yapılan bu bazlamalar hayır niyetine akrabalara ve komşulara dağıtılır. O akşam küçük kız çocuklarına kına yakılır. Bayram sabahı geldiğinde erkekler banyo yapar, abdestlerini alır ve camiye gider. Camide herkes birbiriyle bayramlaşır. Eve gelen çocuklara, evde ne varsa; şeker, mendil ve para verilir Ertesi gün, bütün evlerde yemekler pişirilir. Herkes birbirine bayramlaşmaya gider. Bayramlaşmada ilk olarak köyün bekâr kızları toplanır, akraba ve komşulara yemeğe gider. Nişanlı kızlar ayrıca toplanır ve gezer. Nişanlı kızlar kaynanalarına gider. Kaynana gelinleri için en iyi yemekleri yapar. (O dönemlerdeki en iyi yemeklerinin, fazla bulunmaması ve pahalı olması nedeniyle pirinç pilavı olduğunu belirttiler.) Yine bu sıralama da yeni gelin olanlar ayrıca gezerler. Yeni gelinler en güzel kıyafetlerini giyerler ve bayramlaşmaya çıkarlar. Yeni gelinler gezerken damatlar onlarla birlikte gelmez. Eşleriyle ayrıca akşamları bayramlaşmaya akrabalarına giderler.

Kurban Bayramında sadece farklı olarak kurban kesme işlemi vardır. Bunun dışında yukarıda anlattığımız ve aşağıda anlatacağımız tüm olaylar aynıdır.

Bayramların diğer kalan günlerinde ise; tüm köylü kadınları, köyün meydanında toplanır ve birbirlerine sarılarak bayramlaşırlar. Bayramların en önemli özelliklerinden biri kadınların köy meydanında oynadığı oyunlardır. Bu oyunları sırası ile size şöyle aktarabiliriz. Köy meydanında toplanan kadınlar ilk olarak karşılıklı iki sıra yaparlar. Birbirlerine karşılıklı gelip gitmeye başlarlar. Karşılıklı gelip giderken birbirlerine mani söylerler. Hangi tarafın manisi kuvvetli ise karşı taraftan bir kişiyi alır ve oyun bir tarafın galip gelmesine kadar bu şekilde oynanmaya devam eder.

Diğer oyun da ilk oyun gibi karşılıklı oynanır. Karşılıklı 30'ar kişi dizilir. Karşılıklı gelen çiftler ellerini birbirine kenetler. İlk sıradaki çift kenetlenen ellerin üzerine basarak karşıya geçer. Karşıya geçerken de, ellerin üzerinden geçenler “Bu kimin köprüsü?” diye sorar. Ellerine basılanlar da, ellerine kim basıyorsa onun nişanlısının ismini “falancanın köprüsü” der ve sonunda inerler. Oynayanların içinde nişanlı olmayanlar yani bekârlar varsa bu sefer “Bu kimin köprüsü?” sorusuna; “Dost dost oğlan güzeli, dünya güzeli” denilir ve yine oyun son oyuncunun eller üzerinden geçene kadar devam eder.

Yine başka bir oyun da top ile oynanmaktadır. Kadınlar yine köy meydanında halka olurlar ve çömelirler. Orta da ise bir ebe bulunur. Kadınların birinde bir top bulunur. Oturan kadınlar topu bacaklarının arasından kaydırarak ebenin bulmasını isterler. Fakat ebenin topu bulması bir hayli zor olur çünkü kadınların ayağına giydiği şalvar sayesinde, top rahatça gizlenmektedir. Kadınlar topu birbirlerinin bacaklarının arasından kaydırırken aynı zamanda “Top kimde, top kimde, top bende, top bende, sivriscim²⁶ oldu, ormana daldı, tez gayıboldu.” derler. Oyun ebenin topu bulmasına dek devam eder.

Bir başka oyun ise; yine köy meydanında halka oluşturularak oynanılır. Halka oluşturan kadınların bir kısmı oturur, bir kısmı da oturma kadınların başucunda bekler. Orta da ise bir ebe bulunur. Ebenin elinde bir sopa ve sopaya bağlı bir bez vardır. Ebe sopayı yere vurur ve oturanlar da “Köy göçtüüüü, köy göçtüüüü.” diye bağırırlar. Bu arada oturanların başında, ayakta duranlar birbirleriyle yer değiştirirler. Bu yer değiştirmeyi fırsat bilen ebe eğer ayaktakilerden birinin yerine geçerse, ebe boşta kalan olur. Oyun böylece devam eder.

Manavların; bayramlarda köy meydanında oynadıkları bu oyunlardan, bayramlarının bir şenlik havası içinde geçtiğini görmekteyiz. Köy meydanında bu oyunları oynarken erkeklerin, köy meydanına gelmediğini, gelen olması durumunda ise, gelen erkeği kovaladıklarını da dile getirmişlerdir.

²⁶ Sivriscim kelimesinin anlamı kaynak kişi tarafından da bilinmemektedir.

1.4.4.3. Asker Uğurlama Törenleri

Askere gidecek olan genç ya da gençlere köy halkı ve akrabaları tarafından yemek verilir. Yemeğe gelen gençlere komşu kadınlar ya da akrabaları tarafından para verilir.

Gençler askere gidecekleri gün köyün meydanında toplanırlar. Köyün diğer erkekleri de aynı meydanda toplanır. Toplanan erkekler sıraya girerler. Sıranın başına hoca geçer, sonra sırası ile dedeler, babası ve diğer büyüklerden sonra sıra uzayıp gider. Bazen sıra köyün sonuna kadar uzanır. Askerler sıradakilerin ellerini, sırayla öpmeye başlarlar. Sıranın en sonuna geldiklerinde arkalarına bakmadan gidecekleri araca binerler ve yollarına devam ederler.

Askere gidecek olan gence, gitmeden önce bazı özel eşyalar dikilir. Bu özellikle cüzdandır. Cüzdanı kendileri ve iç çamaşırının içine dikerler.

Askere gidecek gençlerin silah tutacak parmaklarına da kına yakılır. Hatta silah tutan parmakları açıkta kalacak şekilde özel eldiven örülür.

2. BÖLÜM

ESKİŞEHİR MANAVLARININ MÜZİK KÜLTÜRÜ

2.1. Manavlarda Geleneksel Müzik Uygulamaları

Manavlar için müzik, yaşamdaki eğlencenin ve hüznün, bunun yanında da mistisizmin en önemli unsurudur. Manavların köylerdeki düğün eğlencelerinde kadınlar ve erkekler ayrı ayrı eğlenmektedirler. Bu eğlencelerde kadınlar genellikle kına gecelerinde, evin bir odasında ya da odalara açılan geniş salonda toplanır darbuka, def ya da bunları bulamadıkları yerde ses çıkartabilen yuvarlak herhangi bir eşyayı çalgı aleti yerine kullanırlar. Darbuka çalınacaksa eğer, darbukayı bir kişi tutar bir kişi de çalar. Genellikle köyde sesi güzel olan kadınlar türküleri söylemeye başlar ve diğerleri de sırayla katılır. Kına gecesinin ardından düğün günü yapılan eğlencede kadınlar bir duvar kenarına dizilir ve erkekleri izler.

Şehre yeni göçün başladığı dönemlerde ise, mahallelerde yaptıkları düğünlerde evin bahçesinin ortasından bir ip geçirilir, ipin üzeri çarşafarla bölünür ve çalan müzikle çarşafın bir tarafında kadınlar diğer tarafında ise erkekler eğlenirler. Artık bu tür adetlerin kalmamasıyla birlikte, kadınlar ve erkekler birlikte eğlenmektedirler.

Erkekler için köy eğlencesine, eğer varsa köyde çalgı çalanlardan bazıları gelir eşlik ederler. Korucu Köyü'nün düğünlerine keman, zurna, klarnet, cümbüş, bağlama ve kaval eşlik etmektedir. Mehmet Kaya isimli kaynak kişi kendisinin davul çaldığını diğer çalgıcıların da kendi köylerinden arkadaşları olduğundan bahsetmiştir. Hatta bu işi ilerleyen zamanlarda para kazanmak amacı ile yaptıklarını civar köylere de gittiklerini belirtmiştir.

Karaoğlan Köyü'ndeki düğünlere ise Tozman adlı köyden profesyonel çalgıcı getirilmektedir. Bazen de köyde birkaç çalgıyı çalmayı bilen insana rica edildiğinde geldiklerini, bu ricanın özellikle imece usulü yapıldığı bilgisini de kaynak kişiler aktarmıştır. (Sen benim düğünümüne gel çal ben de bağ bozumu zamanı sana yardıma geleyim.)

Manavların düğün eğlencelerinin dışında farklı herhangi bir müzik uygulamaları bulunmamaktadır.

2.2. Manavların Müzikâl Zevklerinde Görülen Kırılmalar

Manavlar, köylere henüz televizyon ve radyonun girmediği dönemlerde, genellikle anne, baba ya da aile büyüklerinden öğrendikleri türkülerini söylemektedirler. Manavların bu dönemlerdeki akrabalık ve arkadaşlık ilişkileri daha sıklıdır. Eskiden bu dönemlerde ataları türkü söyler, akşamları çocuklar tekerleme, bilmece ve mânilerle eğlenirlerdi.

Hayatlarına radyonun girmesi ile birlikte, farklı müzik türlerinden de haberdar oldular fakat türkü dinlemeye de devam ettiler. Bu eski alışkanlıklarından kaynaklanmaktadır. Radyo ile sınırlı olan türkü dağarcıkları da genişlemiş ve farklı eserler öğrenmeye de başlamışlardır. Televizyon hayatlarına girdikten sonra, tek kanallı TRT dönemiyle radyo dönemi arasında çok büyük farklar olmamış, özel kanalların açılmasıyla birlikte tüm müzik tarzlarını öğrenmişlerdir. Bu dönemle birlikte şehre göç ilerlemiş, şehre gelen gençler artık tüm müzik tarzlarını dinlemişlerdir. Fakat yaşları ilerlemiş olan manavlar hala atalarının alışkanlıklarını sürdürmekte ve türkü dinlemeye devam etmektedirler.

2.3. Yerel Çalgılar

Eskişehir ili geneline bakıldığında kullanılan geleneksel halk çalgılarını, keman, zurna, klarnet, cümbüş, bağlama, davul, bendir, darbuka, cümbüş ve kaval olarak sıralayabiliriz. Eskişehir’de amatör saz sanatçılarının yanı sıra profesyonel saz sanatçıları da bulunmaktadır. 1935 yılından itibaren yetişmiş ve TRT’de bağlama sanatçısı olarak görev yapmış Osman Özdenkçi, Mustafa Hoşsu ve Mehmet Alkan’ı söyleyebiliriz.

Manavlar, düşünlerinde bu yerel çalgıları icra eden gerek amatör gerekse profesyonel anlamda ilgilenen kişileri kullanmışlardır.

2.4. Müzik Terminolojisi

Manavlarla yapılan görüşmelerde, icra ettikleri ezgilere değişik isimler verdikleri dikkati çekmiştir. ‘Kaval Havaları’, ‘Hoplama’, ‘Sallama’, ‘Düz Oyun’ gibi isimleri, söyledikleri türkünün özelliğine, oynadıkları oyunlara göre verdiklerini belirtmişlerdir. Derlediğimiz ezgiler içinde yer alan ‘Bayçeye Vardım’ adlı ezgi de

nakarat kısmında bulunan sözlerde kendilerinin oyun esnasında özellikle omuzlarını salladıklarını ve bu ezgiyi icra edecekleri zaman ‘Sallama söyleyelim’ dediklerini belirtmişlerdir.

Yine bizim derlediğimiz ‘Yüsüyümün Al Gırmızı Daşı Var’ adlı ezgiyi icra ederken, oynayan kadınların hoplayarak oynadıklarından, bu tür türkülere de ‘Hoplama’ adını verdiklerini belirtmişlerdir. ‘Düz Oyun’ adını verdikleri türkülerde ise genelde düzenli usulde icra edilen türkülerde oynadıkları oyun tarzını imâ etmektedirler.

Eskişehir’in Mihalıççık ilçesinde özellikle kaval ile çalınarak icra edilen oyun havalarına ‘Kaval Havaları’ ismini verdiklerini belirtmişlerdir. ‘Kaval Havaları’ yine özellikle düğün eğlencelerinde kullanılan ezgilerdir.

3.BÖLÜM

MANAVLARIN MÜZİK REPERTUARINDAN DERLEMELER

3.1. Eskişehir Manavları ile Yapılan Halk Müziği Derlemeleri

3.1.1. Daha Önce Yapılan Derlemeler

1949 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında, Muzaffer Sarısözen, Halil Bedii Yönetken ve teknisyen Rıza Yetişen'den oluşan grup Bilecek ve Eskişehir ili halk müziği derlemesine çıkmış ve toplam 117 ezgi derlemişlerdir. Bu ezgilerden 74'ü Eskişehir iline aittir. Muzaffer Sarısözen'in bu derlemelerinin bir kısmı TRT tarafından bir kısmı da Ankara Devlet Konservatuvarı tarafından kayıt altına alınmıştır. 1949 yılında Eskişehir iline ait Türk Halk Müziği eserleri şunlardır: Vokal 71, enstrümantal 11, refakatli 52, toplam 134 ezgi, uzun hava 15, kırık hava 119 ezgi bilgisine ulaşılmıştır.

Eskişehir ili için çok önem taşıyan diğer bir derlemeci ise Muammer Uludemir'dir.

Yılmaz Kırmızı'ya ait 2 derleme, Ali Rıza Kalaycı'nın ise TRT Repertuarına alınmamış 21 derlemesi bulunmaktadır.

3.1.2. Bizim Derlemelerimiz

Çalışmamız için seçilen 6 köyde, toplam 11 kaynak kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan 11 kaynak kişiden toplam 27 ezgi derlenmiştir. Derlediğimiz bu ezgileri çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde sunacağız.

3.2. Derlemelerde ve Derlemelerimizde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Çalışmalarımızda gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak alan araştırması yapılmıştır. Araştırmalarımız sırasında öncelikle köy ve kaynak kişi seçimi yapılmış, sonrasında her köye ayrı bir zaman diliminde gidilmiştir. Seçilen bu köylerdeki özel ritüeller özellikle ele alınmış, gözlem ve görüşme teknikleri uygulanmıştır. Alan araştırması için seçilen köylerde görüşülen kaynak kişilere aşağıdaki alan soruları yöneltilmiştir. Bu türden soruların gerek tez içeriğini tahlil etmede kolaylık sağlaması, gerekse bizden sonraki araştırmacılara klavuzluk etmesi bakımından burada verilmesini uygun bulunmuştur.

- Manav kimlere denir?
- Manavlar nereden gelmişlerdir? Daha önceki kökenleri ile ilgili bildikleriniz nelerdir?
- Neden manav denilmektedir?
- Köyünüzde manavlardan başka yaşayan başka gruplar (muhacirler, çerkezler vb. gibi) var mıdır?
- Manavlar manevi anlamda hangi gruplara daha yakın durmaktadırlar?
- Manavların diğer gruplarla evlilik ilişkileri nelerdir?
- Manavları, manavların dışındaki diğer gruplardan ilk bakışta ayırt eden en önemli özellikleri nedir?
- Manavların kendilerine ait bir konuşması (dil, şive ve lehçe özellikleri) var mıdır?
- Manavların kendi aralarında adlandırma (lâkap) var mıdır? Adlandırmaya neden gerek duyulmuştur?
- Çocuklara anlattığınız kendi yarattığınız masallar ve bilmeceler var mıdır? Varsa nelerdir?
- Manavların gerçekte yaşanmış ama sonraları kendi aralarında sürekli anlatılır hale gelen komik, fıkralaşmış olayları var mıdır? Varsa hangi olaylardır?
- Geçiş dönemlerine (doğum, evlenme, ölüm) özel söylenen türkü, ağıt ya da maniler var mıdır? Varsa nelerdir?
- Söylenen bu ezgiler kimlerden, nerede ve ne zaman öğrenilmiştir?
- Ezgilere yörede ne gibi isimler verilmiştir?
- Ezgilerin sözlerinin şairleri var mıdır?
- Manavların düğünleri ne zaman başlar ve kaç gün sürer?
- Düğünlere hangi çalgılar eşlik eder?
- Düğünlerde kimler çalar, söyler?
- Düğün eğlencesinde kadınlar ve erkekler birlikte mi yoksa ayrı ayrı mı eğlenirler?
- Bundan önceki dönemlerde profesyonel olarak düğün işlerini kimler yürütmüşlerdir? Hala bu işi yapanlar var mıdır?

- Sadece manavlar arasında bilinen bir kına türküsü, ağıt, mani var mıdır?
- Köyde kullanılan çalgılar nelerdir?
- Manav Müziği olarak ayırt edici bir müzik türü var mıdır?
- Köyde, sadece türkü çalıp söyleyerek kazancını sağlayanlar var mıdır?
- Köyde yakılıp çevreye yayılmış türküler var mıdır? Varsa, kim, hangi olay üzerine yakmıştır?
- Yabancı türkülerin hikâyeleri ve yakımcıları hakkında neler bilinmektedir?
- Başka köylerden getirilip söylenen türküler var mıdır? Varsa kimler tarafından, nereden ve ne zaman getirilmiştir?
- Köyde ninni ve mâniler hangi ezgilerle söylenmektedir?
- Ninni söylenen ezgiler, söyleyen tarafından yaratılmış ezgiler midir?
- Maniler maniyi söyleyen kişiler tarafından mı yaratılmıştır?
- Köyde ağıtçı var mı? Yoksa herkes ağıt yakabiliyor mu? Varsa hangi ağıtları söylüyor?
- Ağıt söyleme gelenekleri var mıdır?
- Hayvan otlatılırken çalınan çalgılar var mıdır? Varsa nelerdir?
- Özellikle hayvan otlatılırken çalınan ya da söylenen ezgiler var mıdır?
- Belirli işlere ve mesleklere özgü türküler var mıdır? Varsa nelerdir?
- Köyde söylenen ilâhi, semah v.b. dini türküler var mıdır? Hangi söz ve ezgilerle söylenmektedir?
- Köyde çalınan ve oynanılan oyun havaları var mıdır? Varsa hangileridir?
- Halk ezgileri ve çalgı çalma nasıl öğrenilmektedir?
- Köyde halk çalgıları yapıyor mu? Yapılıyorsa kimler yapıyor ve nasıl öğrenmişlerdir?
- Düğünlerde eğlence için kullanılan teknik araç ve gereçler nelerdir?
- Çalgı çalma ya da türkü söyleme ile ilgili dini inanışlar var mıdır? Varsa nelerdir?

3.3. Derlenen Ezgi Örnekleri

3.3.1. Amanın Yandım Hacı

1

A ma nın yan dım ha cı Ya rim mo bil ya cı

Mo bil ya cı la rıñ Hep si dal ga cı

İN dim aş şa mal le ye Top la dım ga şık la rı

Yâ rim se nin sev dâ n dan Tut ma dım ra ma za nı

A ma nın yan dım ha cı Ya rim mo bil ya cı

Mo bil ya cı la rıñ Hep si dal ga cı

Bi sik le te bi ner sin Bi zim or da i ner sin

An nen ne ol du der se Ti ker pat la dı der sin

A ma nın yan dım ha cı Ya rim mo bil ya cı

Mo bil ya cı la rıñ Hep si dal ga cı

Yâ ri min a dı Re cep Ne var bun da gü le cek

Öp ba ba mın e li ni Be ni sa na ve re cek

A ma nın yan dım ha cı Ya rim mo bil ya cı

Mo bil ya cı la rıñ Hep si dal ga cı

Dar bu kam güm bür güm bür Et ra fi la le süm bül

Ver ba ba sev di ği mi Be nim yü zü mü gül dür

A ma nın yan dım ha cı Ya rim mo bil ya cı

Mo bil ya cı la rıñ Hep si dal ga cı

Amanın yandım hacı
 Yarım mobilyacı
 Mobilyacılarıñ
 Hepsi dalgacı
 -BAĞLANTI

İndim aşşa (=aşağı) malleye (=mahalleye)
 Topladım gaşıkları (=kaşıkları)
 Yârim senin sevdândan
 Tutmadım ramazanı
 -BAĞLANTI-

Bisiklete binersin
 Bizim orda inersin
 Annen ne oldu derse
 Tiker (=teker) patladı dersin
 -BAĞLANTI-

Yârimin adı Recep
 Ne var bunda gülecek
 Öp babamın elini
 Beni şana verecek
 -BAĞLANTI-

Darbukam gümbür gümbür
 Etrafı lale sümbül
 Ver baba sevdiğimi
 Benim yüzümü güldür
 -BAĞLANTI-

3.3.2. Arabası Aynalı

♩ = 90

2

A ra ba sı ay na lı Şu o ğ la na var ma lı

O ğ la nı var ma lı em me A na sı ol ma ma lı

Hey o ğ lan ar sız o ğ lan Ay va sız nar sız o ğ lan

Ga lay sız ga ba ben zer Düñ ya da yar sız o ğ lan

Bir si ga ra ver ba na Yan dı rı ve re yim sa na

Han gi gı zı is ter sen Kan dı rı ve re yim sa na

Arabası aynalı
 Şu oğlana varmalı
 Oğlanı (=oğlana) varmalı emme
 Anası (=annesi) olmamalı

Hey oğlan arsız oğlan
 Ayvasız narsız oğlan
 Galaysız (=kalaysız) gaba (=kaba) benzer
 Dünyada yarsız oğlan

Bir sigara ver bana
 Yandırıvereyim sana
 Hangi gızı (=kızı) istersen
 Kandırıvereyim sana

3.3.3. Azimem Atlar Çözüyor

♩ = 90

3

A zi mem at lar çö zü yor At lar su da yü zü yor

A zi me nin ö lü sü yay la la rın

Düz köy ler de ge zi yor tur na lar ey

Su ge lir a ka a ka Taş la rı ka ka ka ka

An nem çık mış ge li yor yay la la rın

Yol la ra ba ka ba ka tur na lar ey

Azimem atlar çözüyor
 Atlar suda yüzüyor
 Azimenin ölüsü
 Yaylaların Düzköylerde geziyor
 Turnalar ey

Su gelir aka aka
 Taşları (=taşları) kaka kaka
 Annem çıkmış (=çıkılmış) geliyor
 Yaylaların yollara baka baka
 Turnalar ey

3.3.4. Azimem Atlar Çözüyor

A zi mem at lar çö zü yor At lar su da yü zü

yor A zi me niñ ö lü sü

Düz köy ler de ge zi yor

Azimem atlar atlar çözüyor
 Atlar suda yüzüyor
 Azimeniñ ölüsü
 Düz köylerde geziyor

Kayadan inmez idim
 Atlara binmez idim
 Sele kaçcamı (=kaçacağımı) bilsem
 Atlara binmez idim

3.3.5. Babamın Bacası Yüksekten Tüter

♩ = 70

5

Ba ba mın ba ca sı yük sek ten tü ter

A na mı nek me ği bur num da ko kar yar ko kar

El ka dar ver se ler o ba na ye ter

Ey le ne mem ben an ne me ği de rim gi de rim

Üç ği de rim beş ar dı ma ba ka rım

Göz le rim den kan lı yaş lar dö ke rim dö ke rim

Te pe rim te pe rim te pem de lin mez

Çı ka rım ba ka rım kö yüm gö rün mez gö rün mez

E loğ lu bu lu nur kar deş bu lun maz

Eğ le ne mem ben an ne me gi de rim gi de rim

Üç gi de rim beş ar dı ma ba ka rım

Göz le rim den kan lı yaş lar dö ke rim dö ke rim

Si lin ce si lin ce ya ğan yağ mur lar

Il gın ca sal gın ca gö rü nen dağ lar yar dağ lar

Bir a na kızı na böy le mi ya nar

Ey le ne mem ben an ne me gi de rim gi de rim

Babamın bacası yüksekten tüter
Anamın ekmeği burnumda kokar, *yar kokar*
El kadar verseler o bana yeter
Eylenemem ben anneme giderim, *giderim*

Üç giderim beş ardıma bakarım
Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim, *dökerim*

Teperim teperim tepem delinmez
Çıkarım bakarım köyüm görünmez, *görünmez*
Elođlu bulunur kardeş bulunmaz
Eylenemem ben anneme giderim, *giderim*

Üç giderim beş ardıma bakarım
Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim, *dökerim*

Silince, silince yağın yağmurlar
Ilgınca, salgınca görünen dağlar, *yar dağlar*
Bir ana kızına böyle mi yanar
Eylenemem ben anneme giderim, *giderim*

3.3.6. Baban Bazara Vardı Mı

♩ = 170

6

Ba bañ ba za ra var dı mı

Sa na al ye şil al dı mı

Gız e şıñ gı nan gut lol sun

Gut lol sun şun da

dil li ğin dat lol sun

Babañ bazara (=pazara) vardı mı
Sana al yeşil aldı mı

Gız (=kız) eşıñ gınan (=kınan) gutlolsun (=kutlu olsun)
Gutlolsun şunda dilliğın (=dirliğın) datlolsun (=tatlı olsun)

3.3.7. Buban Bazara Vardı Mı

♩ = 200

7

Bu ban ba za ra var dı mı

Bu ban ba za ra * var dı mı

Sa na al ye şil al dı mı

Gız ye şin gı nañ gut lol suñ

Gut lol sun şun da dil le rin dat lol sun

Yen ge ler ya kar gı na yı

Yen ge ler ya kar gı na yı

Gız lar çe ker sür me yi

Gız ye şiñ gı nañ gut lol suñ

Gut lol sun şun da dil le rin dat lol sun

Buban (=baban) bazara (=pazara) vardı mı
Sana al yeşil aldı mı

Bağlantı Gız (=kız) yeşiñ (=yeşil) gınañ (kınan) gutlolsuñ (=kutlu olsun)
Gutlolsun şunda dillerin datlolsun (=tatlıolsun)

Yengeler yakar gınayı (=kınayı)
Gızlar (=kızlar) çeker sürmeyi

- Bağlantı -

3.3.8. Buvan Pazara Vardı Mı

8

Bu van pa za ra var dı mı

Bu van pa za ra var dı mı

Sa na al ye şil al dı mı

Gı zın gı na sı de di mi

Al ye şil gı nan gut lol sun

Or da dir li ğin dat lol sun

Es vap yu du ğum ak daş lar

Göl ge len di ğim a ğaç lar

Duz ek mek ye dim gar deş ler

Gız dir li ğin dat lol sun

Buvan (=baban) pazara vardı mı
 Sana al yeşil aldı mı
 Gızın (=kızın) gınası (=kınası) dedi mi
 Al yeşil gınan gutlolsun (=kutlu olsun)
 Orda dirliğin datlolsun (=tatlı olsun)

Esvap yuduğum ak daşlar (=taşlar)
 Gölgelendiğim ağaçlar
 Duz (=tuz) ekmek yedim gardeşler (=kardeşler)
 Gız (=kız) dirliğin datlolsun

3.3.9. Bayçeye Vardım

♩ = 110

9

Bay çe ye var dım E rik de al dım

Bay çe ye var dım E rik de al dım

Ya ri miñ ha ba rı nı da Me rik den al dım

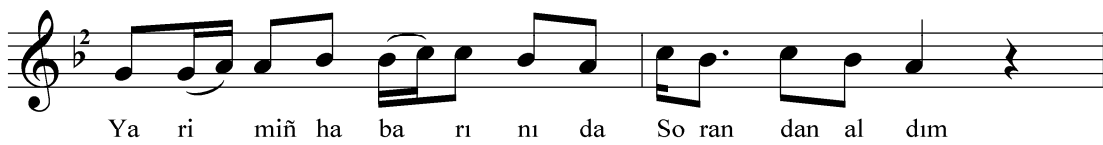
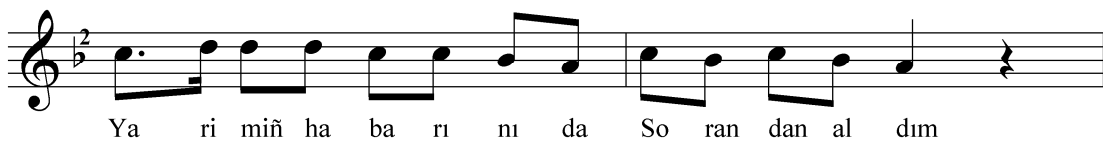
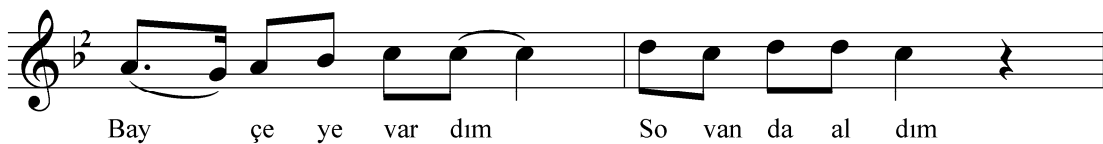
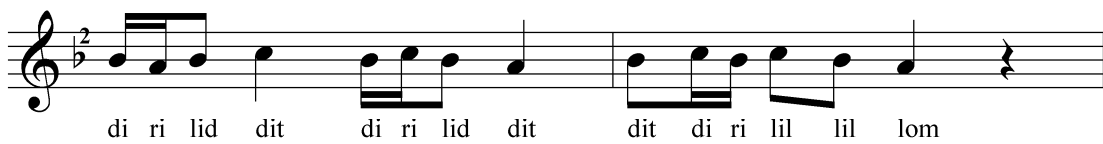
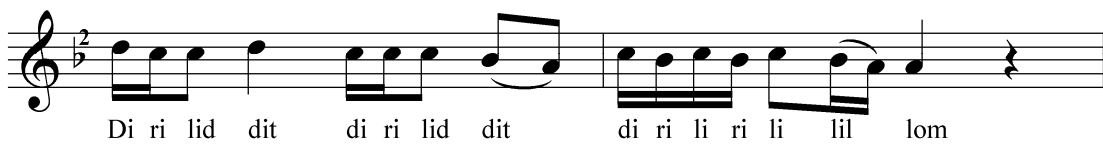
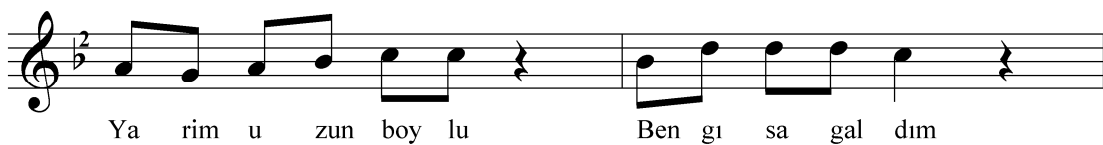
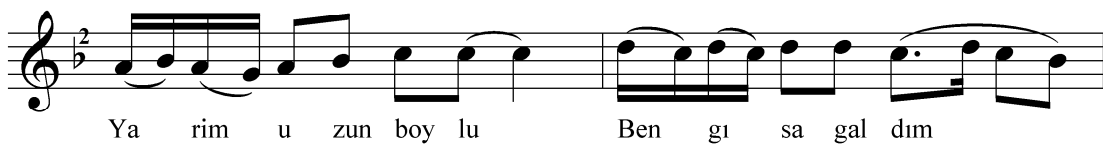
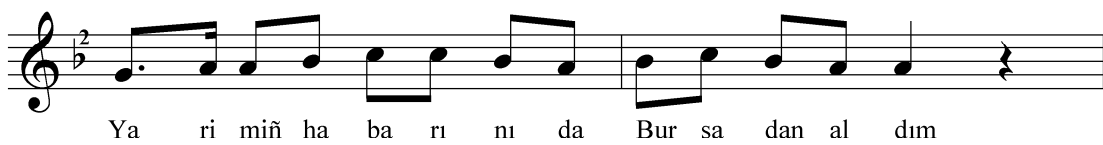
Ya rim u zun boy lu Ben gı sa gal dım

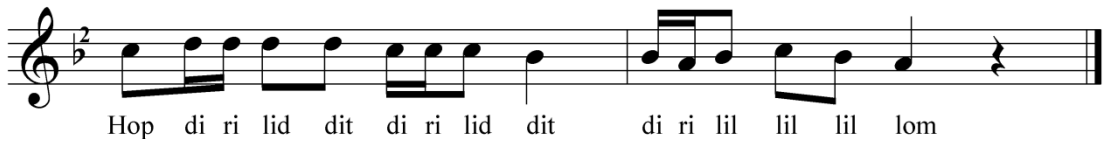
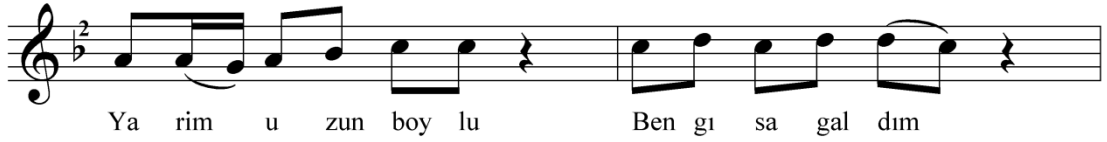
Di rit di ri li li di ri li ri li lil lom

di ri lil lil lil di ri lil lil li di ri lil lil lil lom

Bay çe ye var dım Po ra sa da al dım

Ya ri miñ ha ba rı nı da Bur sa dan al dım

Bayçeye (=bahçeye) vardım
 Erik de aldım
 Yarimiñ habarını (=haberini) *da*
 Merik'den aldım

Yarım uzun boylu
 Ben gısa (=kısa) galdım (=kaldım)
 Dirit dirilili diriliri lilil lom dirilil lil lil dirilil lilli dirilil lil lil lom

Bayçeye vardım
 Porasa (=pırasa) *da* aldım
 Yarimiñ habarını *da*
 Bursa'dan aldım

Yarım uzun boylu
 Ben gısa galdım
 Dirilid dit dirilid dit diriliri lilil lom dirilid dirilid dit dirilid dit dit dirilil lil lom

Bayçeye vardım
 Sovan (=soğan) *da* aldım
 Yarimiñ habarını *da*
 Sorandan aldım

Yarım uzun boylu
 Ben gısa galdım
 Hop dirilid dit dirilid dit dirilil lil lil lom

3.3.10. Çek Devci Develeri *

♩ = 90

10

Çek de ve ci de ve le rim
De vem yüm sek a ta ma dım

U lan sın am man yar yar am man
Ur ga nı am man yar yar am man

Ü lan sın da a kan çay lar
Ü şü dük çe çek ba şı na

Bu lan sın am man am man am man De ve lim
Yor ga nı am man am man am man De ve lim

sor dum as lı ne re li De di is ken de re lim
sor dum as lı ne re li De di is ken de re lim

El ma ya nak lım Ki raz du dak lım Am
El ma ya nak lım Ki raz du dak lım Am

man Am man
man Am man

Çek deveci develerim
Ulansın *amman yar yar amman*
Ulansın da akan çaylar
Bulansın *amman amman amman*

Develim sordum aslı nereli
Dedi iskenderelim
Elma yanaklım
Kiraz dudaklım
Amman Amman
-BAĞLANTI-

Devem yümsek (=yüksek) atamadım
Urganı *amman yar yar amman*
Üşüdükçe çek başına
Yorganı *amman amman amman*
-BAĞLANTI-

Ulansın (=çoğalsın)

3.3.11. Dağdan Keseller Fındığı *

11

Dağ dan ke sel ler fin dı yı nen ni

nen ni Ha na ge li nin yas tı yı

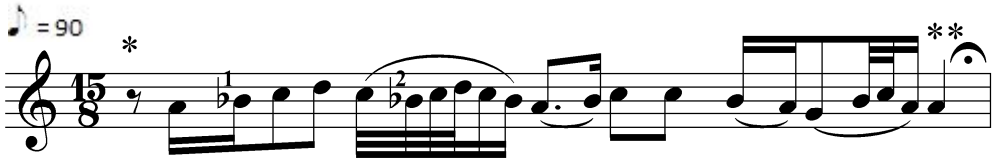
nen ni nen ni Nen ni e şim

gız gar da şım nen ni nen ni

Dağdan keseller (=keserler) fındığı neni neni
 Hana gelini yastığı nenni nenni
 Nenni eşim kız gardaşım nenni nenni

Dağdan keseller meşeyi
 Hana gelinin döşeyi nenni nenni
 Nenni eşim kız gardaşım nenni nenni

3.3.12. Dam Başına Çıra Koydum Yanmadı

12 *

Dam ba şı na çı ra koy dum yan ma dı

 ***

Ben an ne me ha ber sal dım gel me di

Ay a nam gül a nam gel o tur ya nı ma

Be nim gü nah la rım yen ge le rin boy nu na

Bu ba mın ba ca sı yük sek ten tü ter

A na mın ek me ği bur num da tü ter

El ka dar ver se ler o ba na ye ter

Ay a nam gül a nam gel o tur ya nı ma

Be nim gü nah la rım yen ge le rin boy nu na

Dam başına çıra koydum yanmadı
Ben anneme haber saldım gelmedi

Ay anam gül anam, gel otur yanıma
Benim günahlarım yengelerin boynuna
-BAĞLANTI-

Bubamın (=babamın) bacası yüksekten tüter
Anamın ekmeği burnumda tüter (kakar)
El kadar verseler o bana yeter
-BAĞLANTI-

3.3.13. Elinde Tepeşir

♩ = 105

13

E lin de te pe şir en se si ki ti şir

Pe ze ven gin e ni ği be da va ya s.. k.. ş..r *

E lin de te ne ke gay dı rı va dım ke ne fe

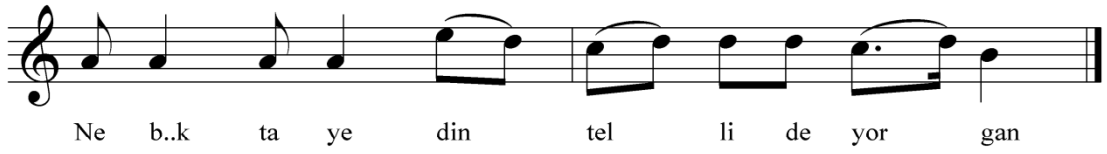
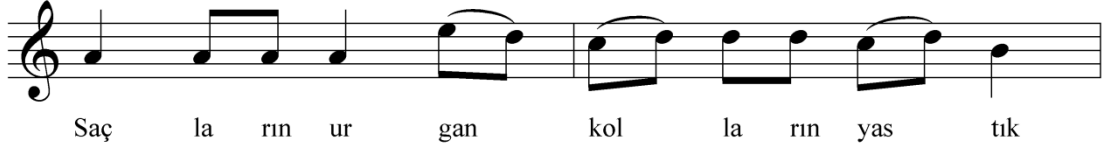
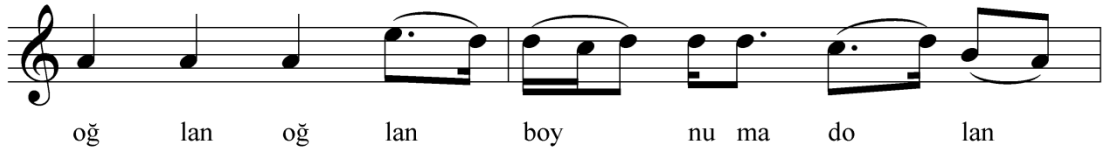
Ga ra göz lü Ha ni fe yan dım şe ker oğ lan

Oğ lan oğ lan boy nu ma do lan

Şaç la rın yor gan kol la rın yor gan

E lin de hin di oğ lan gı za bin di **

Ya pa ma dan in di yan dım şe ker oğ lan

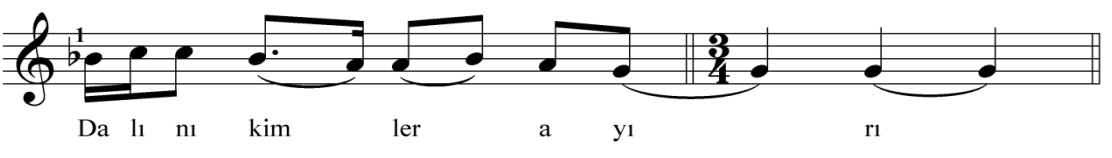
Elinde tepeşir ensesi kitişir
 Pezevingin eniği bedavaya s..k...ş..r
 Elinde teneke gaydırıradım kenefe
 Gara gözlü Hanife yandım şeker oğla
 Oğlan oğlan boynuma dolan
 Şaçların yorgan kolların yorgan

Elinde hindi oğlan gıza bindi
 Yapamadan indi yandım şeker oğlan
 Oğlan oğlan boynuma dolan
 Saçların urgan kolların yastık
 Ne b..kta yedin telli de yorgan

3.3.14. Feslikânım Bayırır Bayır

14

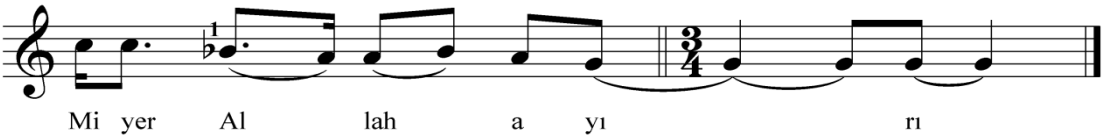
Fes li kâ nım ba yı rı dır ba yı rı

Da lı nı kim ler a yı rı

Bi zi kim se a yı r maz am ma nam man

Mi yer Al lah a yı rı

Feslikânım bayırır bayır
 Dalını kimler ayırır
 Bizi kimse ayırmaz
Amman amman
 Miyer (=meğer) Allah ayırır

3.3.15. Hani Bu Gızın Anası

15

Ha ni bu gı zın a na sı

Ha ni bu gı zın a na sı

Yen ge ler ya kar gı na sı

Al ye şil gı nan bal ol sun

Var da dir li ğin dat lol sun

Bi ne ra tı ni yi si ne Bi ner a

tı ni yi si ne Gi der yo lun gı

yı sı na Se lam söy len da yı sı na

Da yı sız gız ge lin mo lur

ge lin ol sa me lin mo lur

At la dı çık tı e şi ği At la dı

çık tı e şi ği Sof ra da gal dı ga şı ğı

Kız a na nın ya ne şi ği

Al ye şil gı nan bal ol sun
Var da dir li ğin dat lol sun

Hani bu gızıñ (=kızın) anası (=annesi)
Yengeler yakar gınası (=kınası)
Al yeşil gınañ (=kınan) balolsun
Varda dirliyin (=dirliğin) datlolsun (=tatlı olsun)

Biner atıñ iyisine
Gider yolun gıyısına (=kıyısına)
Selam söylen (=söyleyin) dayısına
Dayısız gız (=kız) gelin m'olur (=mi olur)
Gelin olsam elin m'olur (=mi olur)

Atladı çıktı eşiği
Sovrada (=sofrada) galdı (=kaldı) gaşığı (=kaşığı)
Kız ananın yaneşiği
Al yeşil gınañ balolsun
Varda dirliyin datlolsun

3.3.16. Helva Topu

16 = 220

Hel va to pu hel va to pu

Ya rın ağ şam yi ceñi b. ku

Nen ni nen ni

*
Nen ni e şim gız gar da şim

Nen ni nen ni

Helva topu helva topu
 Yarın ağşam (=akşam) yiceñi (=yiyeceksin) b.ku
 Nenni nenni
 Nenni eşim gız (=kız) gardaşım (=kardeşim)
 Nenni nenni

3.3.17. İlahi (Oy Fâtıma) *

17

Oy Fa ti ma ya Fa ti ma

ök süz kal dı yav ru la rın

Ha san Hü se yin ağ lı yor

aç gö zü nü ya Fa ti ma

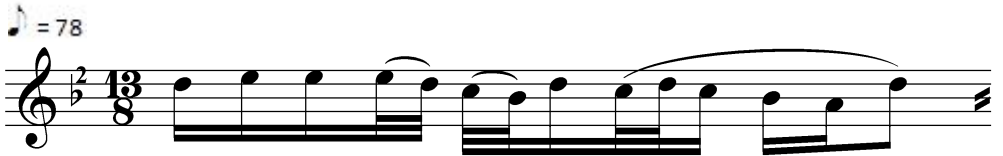
Du a et tim ya ra da na

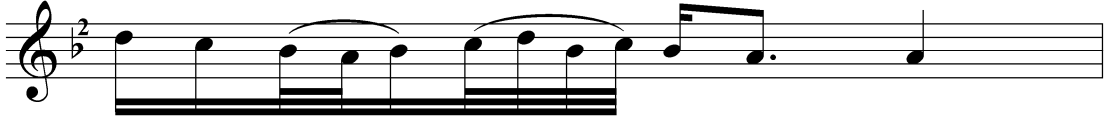
ka vuş tun gü zel ba ba na **

Oy Fatıma ya Fatıma
 Öksüz kaldı yavruların
 Hasan, Hüseyin ağlıyor
 Aç gözünü ya Fatıma
 Dua ettim yaradana
 Kavuştun güzel babana

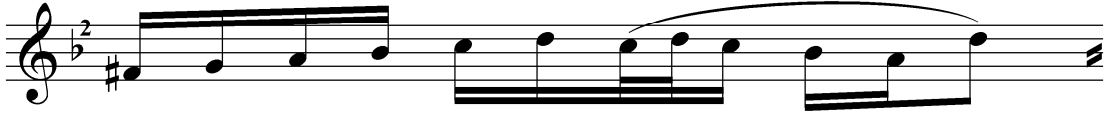
3.3.18. Karşıdan Gelenlere

18

Kar şı dan ge len le re

gaz koy dum fe ner le re

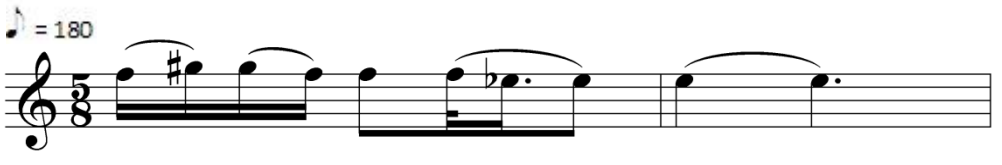
An nem be ni ve re cek

as ker den ge len le re

Karşıdan gelenlere gaz koydum fenerlere
Annem beni verecek askerden gelenlere

3.3.19. Kızın Anası Zalım Anası

19

Kı zın a na sı

Za lım a na sı

Kı zı nız sı ze mi sa fir

Bö yün ay şam lık Ya rın öy len lik

Kızın anası
 Zalım anası
 Kızınız size misafir
 Böyün (=bugün) ayşamlık (=akşamlık)
 Yarın öylenlik (=öğlenlik)

3.3.20. Merdimen Basak Basak

20 = 210

Mer di men ba sak ba sak Mer di men ba sak ba sak

Cık ma yu ka ra ya sak Cık ma yu ka ra ya sak

Is tan bul dan kaz gel miş An ga ra dan tel gel miş

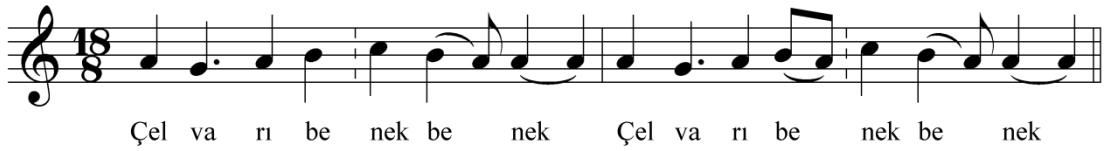
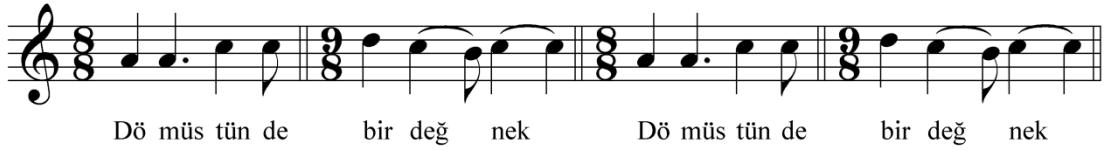
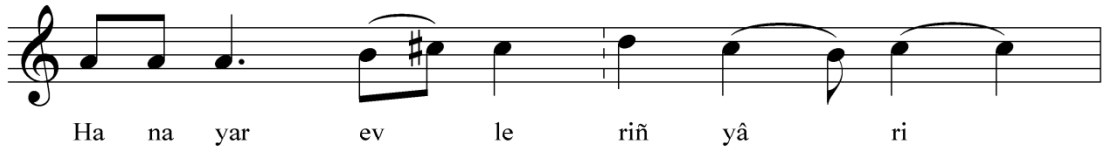
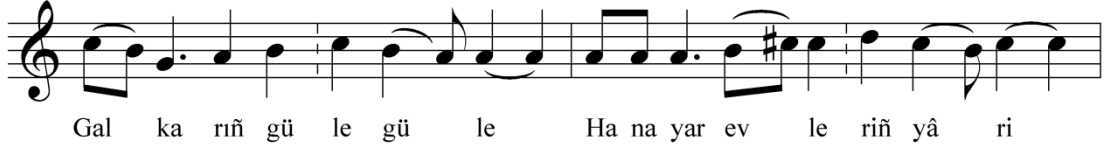
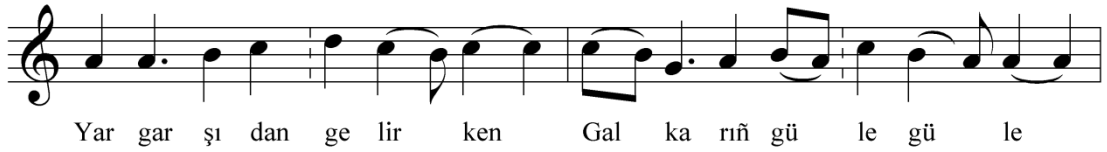
Gız la ra oğ lan ya sak Ha na yar ev le riñ yâ ri

Ha na yar ev le riñ yâ ri Â şam a la yın se ni

Sa bah sa ra yın se ni Mer ci mem ki le ki le

Mer ci mem ki le ki le Öl çe rin si le si le

Öl çe rin si le si le Yar gar şı dan ge lir ken

Ha na yar ev le riñ yâ ri Ha na yar ev le riñ yâ ri

Â şam a la yın se ni Sa bah sa ra yın se ni

Merdimen (=merdiven) basak basak
 Cıkma (=çıkma) yukara (=yukarı) yasak
 İstanbul'dan kaz gelmiş
 Angara'dan (=Ankara) tel gelmiş
 Gızlara oğlan yasak

Hana (=hani) yar evleriñ yâri
 Âşam (=akşam) alayın (=alayım) seni
 Sabah sarayın (=sarayım) seni

Mercimem (=mercimeğim) kile kile
 Ölçerin (=ölçerim) sile sile
 Yar garşıdan (=karşıdan) gelirken
 Galkarıñ (=kalkarım) güle güle

Dömüstünde (=dam üstünde) bir değnek
 Çelvarı (=şalvarı) benek benek
 Dömüstünde tencire (=tencere)
 Hırsız geldi incire

3.3.21. Ninni

♩ = 75

21

Hu hu hu Allah Sen uykular ver Allah

Sen uykular vermezsen İyilik sağlık ver Allah

Hu hu hu Allah
 Sen uykular ver Allah
 Sen uykular vermezsen
 İyilik sağlık ver Allah

3.3.22. Ninni

22

Nin ni nin ni nin ni si ne
be le di ğim be li ne al bar dak
do la dı ğım u yu sun da
bü yü sün tı pış tı pış yü rü sün
nen ni yav rım nen ni nen ni

Ninni ninni ninnisine belediğim
Beline al bardak doladığım
Uyusunda büyüsün tıpış tıpış yürüsün
Nenni yavrım (=yavrum) nenni nenni

3.3.23. Pençereden Kar Geliyor *

23

Pen çe re den kar ge li yor

Ya tak yor gan dar ge li yor

Aş tım yor ga nı nı bak tım

Za val lı kız can ve ri yor

Pençereden (=pencere) kar geliyor
 Yatak yorgan dar geliyor
 Aştım (=açtım) yorganımı baktım
 Zavallı kız can veriyor

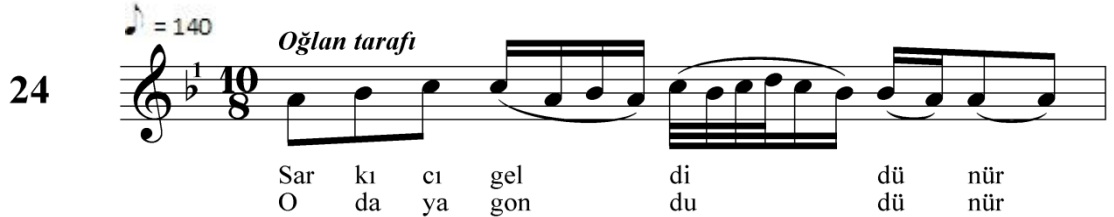
Pençerede siyah perde
 Yeni düştüm ben bu derde
 Ben bu derkten ölür isem
 Nasıl yatam (=yatayım) kara yerde

Annem ağlar için için
 Ben bilirim kimin için
 Ağla anneciğim ağla
 Benim gençliğim için

Her gün doktor gelir geçer
 Hep komşular merak eder
 Doktor der ki zavallı kız
 Yaprak dökümünü bekler

Merdivenden indirdiler
 Süt beyazı giydirdiler
 Atsız bir araba ile
 Dönmez yola götürdüler

3.3.24. Sarkıcı Geldi Dünür

24 *Oğlan tarafı*
Sar kı cı gel di dü nür
O da ya gon du dü nür

Ver gı zı gı zı gı zı da *

Eğ le men bi zi

Kız tarafı
Sar kı cı gel se ne var
O de ye gon se ne var

Ver me yiz gı zı gı zı da

Eğ le riz si zi

Oğlan tarafı
Ser gen de fin dık dü nür
Gı zın za yan dık dü nür

Ver gı zı gı zı gı zı da

Eğ le men bi zi

Kız tarafı

Ser gen de e lek dü nür
Gı zı mız me lek dü nür

Al gı zı gı zı zı gı zı da

Eğ le mez si zi

-Oğlan Tarafı-
Sarkıcı geldi dünür
Odaya gonda (=kondu) dünür
Ver gızı gızı gızı (=kızı) *da*
Eğlemen (=eylemeyin) bizi

-Kız Tarafı-
Sarkıcı gelse ne var
Odeye (=odaya) gonse (=konsa) ne var
Vermeyiz gızı gızı (=kızı) *da*
Eğleriz sizi

-Oğlan Tarafı-
Sergende findık dünür
Gızınza (=kızınıza) yandık dünür
Ver gızı gızı gızı (=kızı) *da*
Eğlemen (=eylemeyin) bizi

-Kız Tarafı-
Sergende elek dünür
Gızımız (=kızımız) melek dünür
Al gızı gızı gızı (=kızı) *da*
Eğlemez sizi

3.3.25. Uzun Kavak Selvi Kavak

♩ = 45

25

U zun ka vak sel vi ka vak

Sa na gel dim

ya lın a yak

Es naf lar dan ye dim da yak

Uy Gü l ku yas day tı san ğa

u da yan yan da da gel gel

Uzun kavak selvi kavak
Sana geldim yalın ayak
Esnafardan yedim dayak

Uykudaysan uyanda da gel
Gül yastığa dayan da gel

3.3.26. Yaprak Gazeli Yârim

♩ = 95

26

Yap rak ga ze li yâ rim Dün ya gü ze li yâ rim

El duy du â lem gör dü Boş ver ge ze lim yâ rim

A yak ka bım toz ol du Kom şu lar kur naz ol du

Kom şu la rın yü zün den Sev di ğim gel mez ol du

Yap rak ga zel siz ol maz Dün ya gü zel siz ol maz

El duy maz â lem gör mez Se ni sev me se mol maz

En ta ri min gül le ri Ya na ba kı yor ya na

A ret se nin sev di ğin Ba na ba kı yor ba na

Yap rak ga ze li yâ rim Dün ya gü ze li yâ rim

El duy maz â lem gör mez Boş ver ge ze lim yâ rim

Yaprak gazeli yârim
Dünya güzeli yârim
El duydu âlem gördü
Boşver gezelim yârim

Ayakkabım toz oldu
Komşular kurnaz oldu
Komşuların yüzünden
Sevdiğim gelmez oldu

Yaprak gazelsiz olmaz
Dünya güzelsiz olmaz
El duymaz âlem görmez
Seni sevmesem olmaz

Entarimin gülleri
Yana bakıyor yana
Aret senin sevdiğin
Bana bakıyor bana

Yaprak gazeli yârim
Dünya güzeli yârim
El duymaz âlem görmez
Boş ver gezelim yârim

3.3.27. Yüsüyümün Al Gırmızı Daşı Var

27

Yü sü yü mün al gır mı zı da şı var

Ya ren le rin ya re ni var e şı var

Yar i ki mi zin ne gül me dik ba şı var

Ney ne yim ney ne yim dün ya ma li ni

Her oğ lan sa ra maz böy le de ge li ni

Al çak tan da a lın be nim a rı mı

Ni şan lı mı ba na ve rin a rı mı

A man da da yi ler day ler ak gım da tam de yil

Yar dan ay rı düş tüm göy nüm de şen de yil

Yük sek mi na re den at tım ken di mi

A ra ya a ra ya bul dum da den gi mi

A ra ya a ra ya da bul dum den gi mi

Ben bul dum den gi mi bil mem El le rin

den gi ne düş me yen ya re de gül me li

Den gi ne düş me yen ya re de gül me li

Yüsüyümün (=yüzüğümün) al gırmızı (=kırmızı) daşı (=taşı) var
Yârenleriñ yâreni var eşi var
Yâr ikimiziñ ne gülmedik başı var

Neyneyim neyneyim (=neyleyim) dünya m?lini (=malını)
Her oğlan saramaz böyle *de* gelini

Alçaktan *da* alın benim arımı
Nişanlımı bana veriñ arımı
Aman da dayler dayler (=dayılar) aklım *da* tam deyil (=değil)
Yardan ayrı düştüm göynüm (=gönlüm) *de* şen deyil (=değil)

Yüsse (=*yüksek*) minareden attım kendimi
Araya araya buldum *da* dengimi
Ben buldum dengimi bilmem ellerin
Dengine düşmeyen yâre *de* gülmeli

3.4. Ezgilere İlişkin Notlar

1. Bu ezgi Karaoğlan Köyü'nden Şeküre Demirçe, Serap Kerman ve Cemile Akın'dan derlenmiştir.

Anadolu'nun dört bir yanında bilinen bu melodi kalıbına daha çok mâni türü sözler döşenerek icra edildiğini biliyoruz. Kadınların kendi aralarında yapmış olduğu toplantılarda çok sık kullandığı bu ezgi kalıbı zaman zaman fonksiyon değiştirerek; ilâhi, ağıt, halay, karşılama, ninni türü ezgiler olarak da karşımıza çıkmaktadır.

2. Bu ezgi Karageyikli Köyü'nden, Halise Gülmez ve Sevgi Singer'den derlenmiştir. Kaynak kişiler mâni türündeki bu türküyü kına gecelerinde kendi aralarında eğlenirken söylediklerini belirtmiştir.

3. Bu ezgi Karaoğlan Köyü'nden, Alime Gümüş'ten derlenmiştir. Ezgi başka bir kaynak kişi tarafından daha icra edilmiş ve notaya alınmıştır. Aynı eser diğer kaynak kişi tarafından dinlendiğinde 9 zamanlı olduğu görülmektedir. Kaynak kişinin verdiği bilgiye göre, bu ezgi yaşanmış bir olayın ardından 'yakılmıştır.'

4. Bu ezgi Karaoğlan Köyü'nden Fatma Bakır'dan derlenmiştir. Diğer kaynak kişi tarafından 4 zamanlı icra edilen ezgi, burada 9 zamanlıdır.

* İcracı burada –yâr hecesini üç vuruş uzattığından bu şekilde notaya alınmıştır.

5. Bu ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan ve Emine Mutlu'dan derlenmiştir. Derlemeyi yaptığımız kaynak kişi ile evde bulunan diğer kadınlar da bu bu ezgiyi birlikte seslendirdiler. Türküyü atalarından öğrendiklerini belirttiler.

Aslında ezgi 9 zamanlı (sürelî) olduğu halde, kadın okuyucuların geleneksel tarzında var olan usûl sonlarındaki uzun sesleri uzatmaları bu türküde de karşımıza çıkmaktadır.

6. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Alime Gümüş'ten derlenmiştir. Bu ezgiyi kadınlar Karaoğlan Köyü kına gecelerinde kendi aralarında yaptıkları eğlencede söylemektedirler. Bu ezgi de üç farklı kaynak kişi tarafından daha icra edilmiştir. Varyantlar birbirine melodik anlamda ve sözlerin bağlantı kısımlarında benzerlik göstermektedir. Fakat usûl bakımından farklılıklar bulunmaktadır.

7. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Fatma Bakır'dan derlenmiştir. Ezginin usûl gidişi genel olarak başta 3+2+3 kalıbıyla olduğu halde, yalnızca girişte üçlü ile değil ikili

ile giriş yapılıyor ki ezgi başlangıçlarında bu tür kararsızlıklar her zaman mümkündür. Bu sekizli kalıbın ardından bazı ölçülerde bir dördlük es'le usûl 15 olmaktadır.

Kaynak kişi ezginin icrası sırasında neredeyse tüm sesleri esneterek okumaktadır. Bu bazen tek ve düz seslerin icrasında dahi karşımıza çıkabilmektedir. Daha çok kadınlarda görülen bu icra biçimini Eskişehir'deki diğer gruplarda örneğin, Tatarlarda görülmemektedir.

* Buradaki es aslında bir dördlük kadar duyulmamakla birlikte oradaki boşluğu tempo hızlanarak doldurduğu için bu şekilde yazmak zorunda kaldık.

8. Ezgi Özdenk Köyü'nden Mustafa Gökçe'den derlenmiştir. Aynı isimli ezgi 1977 yılında Muammer Uludemir tarafından bizim derleme yaptığımız Alpu-Özdenk köyünden ve aynı kaynak kişinin icrası sonrası derlenmiştir. Bu ezgi Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından çıkartılan 'Eskişehir Türküleri I' adlı kitapta yayınlanmıştır. Adı geçen kitapta aynı kaynak kişi, aynı ezgiyi 8/3+2+3)+7(2+3+2) usulünde icra etmiştir. Aynı ezgi melodi bakımından karşılaştırıldığında hiçbir benzerlik olmadığı fakat bağlantı kısmı sözlerinin benzerlik gösterdiği dikkati çekmiştir.

Derlediğimiz bu ezgi Özdenk Köyü kına gecelerinde kadınların kendi arasında gerçekleştirdiği eğlencede söylenmektedir. Kaynak kişi bu ezgiyi annesinden duyup öğrendiğini belirtmiştir. Diğer varyantlardaki gibi bağlantı sözleri bu icrada da benzenmektedir.

* Burada kaynak kişi notaları belli belirsiz bir biçimde kaydırarak icra etmiştir.

9. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Fatma Bakır'dan derlenmiştir. Kaynak kişi bu ezgiyi kına gecelerinde kadınların kendi aralarındaki eğlencede söylendiğini ve özellikle bağlantı kısmı sözlerinde (di ril id dit...) omuzların sallandığını belirtmiştir.

10. Bu ezgi Karageyikli Köyü'nden Halise Gülmez ve Sevgi Singer'den derlenmiştir. Kaynak kişinin verdiği bilgiye göre ezgi içinde geçen 'ulansın' kelimesi, 'çoğalsın' anlamında kullanılmıştır.

* Bu ezgi TRT Repertuarında Konya Yöre ekibinden alınmış Konya yöresine ait bir ezgidir. Bizim derlediğimiz ezgi ile karşılaştırıldığında melodilerinin ve sözlerin

benzerlikleri dikkati çekmektedir. Fakat bizim derlememizde bağlantı kısmı farklı şekilde icra edilmiştir.

11. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Fatma Bakır'dan derlenmiştir.

* Derlediğimiz bu ezgi TRT Repertuarında Muammer Uludemir tarafından, 956 sıra numarası ile Eskişehir-Sarıcakaya ilçesinden 1968 yılında derlenmiştir. İki derleme karşılaştırıldığında, İkisinin de usul kalıbının ve sözlerinin aynı olduğu görülmüştür. Ezgiler karşılaştırıldığında ise çok büyük farklılıklar olmamakla birlikte benzediği saptanmıştır.

** Ezgi usul kalıbı olarak $9(2+2+2+3)$ giderken, yalnızca bu ölçüde üçlemenin yerinin değiştiği ve $9(2+2+3+2)$ olduğu tespit edilmiştir.

*** Bu sözler TRT Repertuarında geçen aynı türküde bulunmamaktadır. Kaynak kişi bu bağlantı sözleri ve ezgiyi, bizim derlediğimiz 'Helva Topu' adlı ezgide de icra etmiştir.

12. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir. Ezginin usul kalıbı icracının seslendirdiği şekliyle ezgi içinde değişmektedir. Ezgide; $8(2+2+2+2)+8(2+3+3)=16$ ve $7(3+2+2)+8(2+3+3)=15$ kalıpları kullanılmıştır.

* Ezgi usule es'li başlayabildiği gibi bazı bölümlerde es'siz olarak da giriş yapılabilmektedir. Halk sanatçılarının sıklıkla yaptığı bu türden ücranın çeşitli sebepleri varsa da bu aşağıda anlatılacak olan sebepten dolayı usul 16/8'lik olarak yazılmıştır.

** Ölçü bitimlerinde sürekli belli olmayan uzunlukta karar veriliyor. Genellikle karar verilen perde eksen (karar) sesi olduğu için buradaki uzama ölçü değerinde bir değişikliğe mahal vermiyormuş hissi uyandırıyor. Bu türden icra Anadolu'nun çeşitli yörelerinde kadın ağzı icra türünde karşımıza çıkmaktadır.

*** İcracı bu bölümlerde la notasından sol notasına kayarak (gliss) net bir icra sergilemektedir.

13. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Cemile Akın'dan derlenmiştir. Kaynak kişi bu ezgiyi köy kına gecelerinde kadınların kendi aralarında düzenlemiş olduğu eğlencede söylediklerini belirtmiştir. Ezginin sözlerinde çok fazla argo söz kullanımı dikkati çekmiştir.

* Kaynak kişi ezgiyi söylerken burada duraksadı. Bizce bu kısımdan sonra bağlantı (oğlan oğlan boynuma dolan...) kısmı vardı fakat icracı o esnada hatırlayamadı.

** Bu kısımda kaynak kişi ezgiyi belli belirsiz okuduğundan biz yaklaşık bir motif değerlendirmesi yaparak bu şekilde yazdık.

14. Bu ezgi Karageyikli Köyü'nden Halise Gülmez'den derlenmiştir. Kaynak kişi ezginin bir bölümünü hatırlamış ve bu bölüm notaya alınmıştır.

15. Ezgi Karageyikli Köyü'nden Halise Gülmez'den derlenmiştir. Kaynak kişi bu ezginin köy kına gecelerinde geline kına yakılırken kadınlar tarafından söylendiğini belirtmiştir.

16. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Cemile Akın'dan derlenmiştir. Kaynak kişi bu ezgiyi köy kına gecelerinde kadınların söylediğini belirtmiştir. Bu ezgide de müstehcen kelimelerin kullanımı dikkati çekmiştir. Daha önce de belirttiğimiz gibi buradaki aynı söz ve ezgi, aynı kaynak kişi tarafından 'Dağdan Keseller Fındıyı' adlı ezgide de icra edilmiştir.

17. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir. Kaynak kişi bu ilâhinin köydeki diğer kadınlarla birlikte mevlitlerde okuduklarını belirtmiştir.

* Bu ezgi ve ezginin ritmik karakteri yörenin geleneksel müzik özelliklerinin dışında ancak ilahi olması nedeni ile önem taşımaktadır.

** Kaynak kişi bu bölümden sonra sözleri hatırlayamadığından ezgi yarım kalmış hissi uyandırmaktadır.

18. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir. Kaynak kişi mani türündeki bu ezginin yalnızca bir bölümünü hatırlamıştır.

19. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir. Kaynak kişi bu ezgiyi oğlan tarafının kız tarafına söylediğini belirtmiştir. Kaynak kişi aynı zamanda ezginin bir bölümünü hatırladığından, yalnızca o bölüm notaya alınmıştır.

20. Ezgi Karaoğlan Köyü'nden Fatma Bakır'dan derlenmiştir. Ezgi 1. Ve 2. Kıtalarda $9(2+2+2+3)+9(2+3+2+2+)$ usul kalıbı ile icra edilmiştir. Ayrıca 9 süreli usûlün iki farklı düzüm şekliyle kurulu olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat 3. Kıtanın başından bağlantı kısmına kadar ezgiyi farklı usullerde seslendirdiğinden bu

şekilde notaya alınmıştır. Ezginin 18 zamanlı (sürelî) yazılmasının sebebi sözlerin 18 zamana tam olarak oturmasıdır.

21. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir. Kaynak kişi icra ettiği ninniyi aile büyüklerinin kendisine de söylediğini ve onlardan dinleyerek öğrendiğini belirtmiştir.

22. Ezgi Karageyikli Köyü'nden Halise Gülmez'den derlenmiştir. Kaynak kişi ninnilerini genellikle o an yarattığını belirtmiştir. Bizim notaya aldığımız bu ezgi ise bu özelliğin dışındadır.

23. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir.

* Aynı isimli türkü 1974 yılında Muammer Uludemir tarafından Seyitgazi'nin Doğançayır köyünden derlenmiş fakat TRT repertuarına alınmamıştır. Bu ezgi Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından çıkartılan 'Eskişehir Türküleri I' adlı kitapta yayınlanmıştır. Adı geçen kitapta aynı ezgi 2/4 usulünde derlenmiştir. Kitapta yayınlanan ezgide bizim derlediğimiz sözlerin 2. Kıtası benzerlik göstermektedir. Ezgiler arasında ise bir benzerlik bulunmadığı saptanmıştır.

24. Ezgi Özdenk Köyü'nden Mustafa Gökçe'den derlenmiştir. Kaynak kişi bu ezginin kendisinin çocuk olduğu dönemlerde düğünlerden duyarak öğrendiğini belirtmiş ezgiyi kız ve oğlan tarafının birbirlerine söylediğini de hatırlatmıştır. Ayrıca kaynak kişinin verdiği bilgiye göre 'sarkıcı' kelimesinin 'aracı', 'dünür başı' anlamına gelmektedir.

25. Ezgi Uyuzhamam Köyü'nden Gülbahar Özkan'dan derlenmiştir. Aynı isimli türkü 1977 yılında Muammer Uludemir tarafından Alpu Beldesi'nin Özdenk Köyü'nden derlenmiş fakat TRT Repertuarına alınmamıştır. Bu ezgi Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından çıkartılan 'Eskişehir Türküleri I' adlı kitapta yayınlanmıştır. Adı geçen kitapta aynı ezgi 2/4 usulünde derlenmiştir. Ezgiler melodik açıdan benzerlik taşımaktadır. Her iki varyantın da ilk sözleri benzerlik taşımaktadır. Adı geçen kitapta 2. kıta ile bizim derlediğimiz 23. ezginin 2. kıtası benzerlik taşımaktadır.

* Halk Müziğinde genel bir eğilim olan ölçü değerinin söz ögesi üzerinden tespit edilmesi bu örnekte bir istisnai durum ortaya koyuyor. Ezgi, melodik cümle formülü itibarıyla 6 zamanda tamamlanmasına (ya da anlamlı bir bütün oluşturmasına)

rağmen ‘yalın’ sözcüğü bir önceki ölçüyle anlamlı bir bütün oluşturmuyor, Tam tersine Bir sonraki ölçüdeki ‘ayak’ sözcüğü ile birleşerek ‘yalın ayak’ olarak anlamsal bir bütün oluşuyor.

** Sabit bir ses olmaktan çok dalgalı ve belirsiz uzatmalı ses olarak çıkartılmaktadır. Aynı şekilde önceki motifte de bu belirsizlik karşımıza çıkmaktadır.

26. Bu ezgimiz Karaoğlan Köyü’nden Şeküre Demirçe, Serap Kerman ve Cemile Akın’dan derlenmiştir. Kaynak kişiler mani türündeki bu ezginin köy kına gecelerinde, darbuka eşliğinde kadınlar tarafından söylenildiğini ve oynanıldığını belirtmiştir.

27. Ezgi Karaoğlan Köyü’nden Fatma Bakır’dan derlenmiştir. Ezgi 9(2+2+2+3) zamanlı (sürelî) olarak icra edilmiştir. Kaynak kişinin verdiği bilgiye göre bu ezgiye ‘hoplama’ dediklerini ve kadınların bu ezgide karşılıklı hoplamaya benzer hareketler yaparak oynadıklarını belirtmiştir.

4. BÖLÜM

DERLENEN EZGİLERİN MÜZİKÂL-EDEBİ ANALİZİ

4.1. Derlenen Ezgilerin Müzikâl Analizi

4.1.1. Ses Genlikleri

1.Amanın Yandım Hacı

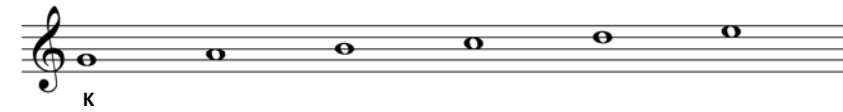
2.Arabası Aynalı

3.Azimem Atlar Çözüyor

4.Azimem Atlar Çözüyor

5.Babamın Bacası Yüksekten Tüter

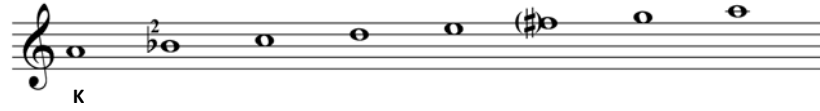
6.Baban Bazara Vardı Mı

7.Buban Bazara Vardı Mı

8.Buvan Pazara Vardı Mı

9.Bayçeye Vardım Erikde Aldım

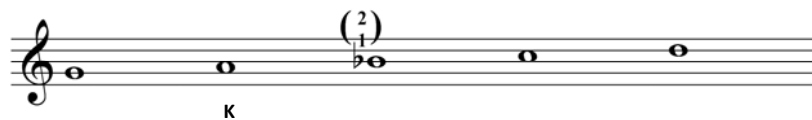
10.Çek Deveci Develeri

11.Dağdan Keseller Fındıyı

12.Dam Başına Çıra Koydum Yanmadı

13.Elinde Tepeşir

14.Feslikânım Bayırır Bayır

15.Hani Bu Gızın Anası

16.Helva Topu

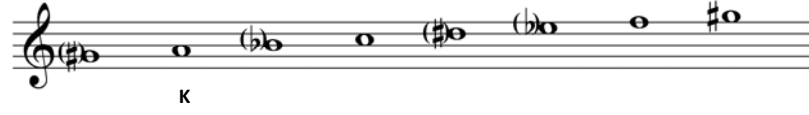
17.İlahi (Oy Fatıma)

18.Karşıdan Gelenlere

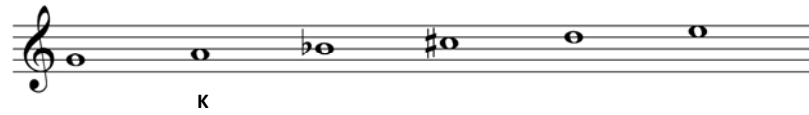
19.Kızın Anası Zalım Anası

20.Merdimen Basak Basak

21.Ninni

22.Ninni

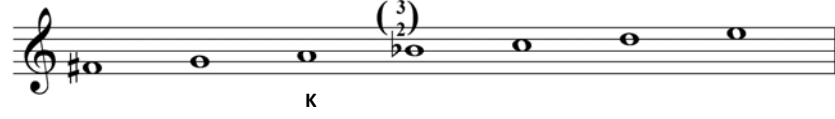
23.Pençereden Kar Geliyor

24.Sarkıcı Geldi Dünür

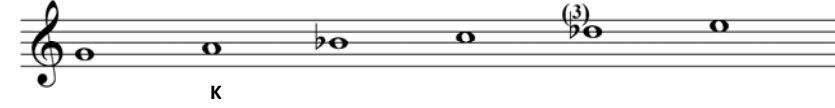
25.Uzun Kavak Selvi Kavak

26.Yaprak Gazeli Yârim

27.Yüsüyümün Al Gırmızı Daşı Var

Ezgilerdeki Ses Sayısı ²⁷	En Kalın ve En İnce Ses Adı	Karar Sesi	Ezgi Adedi	Ezgi Numarası
4 ses	Sol-Do	Sol	2	14
5 ses	Sol-Re	La	3	9
5 ses	La-Mi	La	4	11, 26
5 ses	La-Mi	Si	4	17
5 ses	Sol-Re	La	2	20
5 ses	Sol-Re	Sol	1	2
5 ses	Sol-Re ^b	Sol	1	22
5 ses	Sol-Mi	La	1	12
6 ses	Sol-Mi	Sol	2	4
6 ses	Sol-Mi	La	2	5, 27
6 ses	Sol-Mi	La	4	21
7 ses	Sol-Fa	Sol	3	1
7 ses	Sol-Fa	La	3	3
7 ses	La-Sol	La	3	6, 7, 15
7 ses	Fa [#] -Mi	La	2	18
7 ses	Si-La	Si	4	23
7 ses	Sol-Fa	La	2	24
7 ses	Fa [#] -Mi	La	3	25
8 ses	La-La	La	2	8
8 ses	Sol-Sol	La	3	10
8 ses	Sol-Sol	La	5	16
8 ses	Sol-Sol [#]	La	4	19
9 ses	La-Si	Si	3	13

Yukarıda verdiğimiz listede ezgilerin ses genliğine ilişkin tüm bilgiler verilmiştir.

²⁷ Dizi içerisindeki ses değişimleri belirtilmeksizin, yalnızca ses sayıları verilmiştir.

4.1.2. Melodik Seyir ve Motif Yapısı

Ezgilerde kullanılan motif yapıları aşağıdaki örneklerde verildiği gibi çok çeşitli karakterlerdedir. Örnek olarak:

1. Amanın Yandım Hacı

2. Arabası Aynalı

3. Azimem Atlar Çözüyor

4. Azimem Atlar Çözüyor

5. Babamın Bacası Yüksekten Tüter

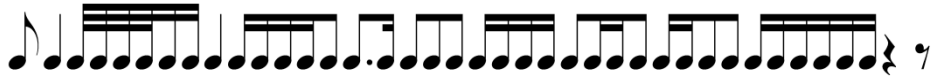
6. Baban Bazara Vardı Mı

7. Buvan Bazara Vardı Mı

8. Buvan Pazara Vardı Mı

9. Bayçeye Vardım

10. Çek Deveci Develeri

11. Dağdan Keseller Fındıyı

12. Dam Başına Çıra Koydum Yanmadı

13. Elinde Tepeşir

14. Feslikânım Bayırır Bayırır

15.Hani Bu Gızın Anası

16.Helva Topu

17.İlâhi (Oy Fatıma)

18.Karşıdan Gelenlere

19.Kızın Anası Zalım Anası

20.Merdimen Basak Basak

21.Ninni

22.Ninni

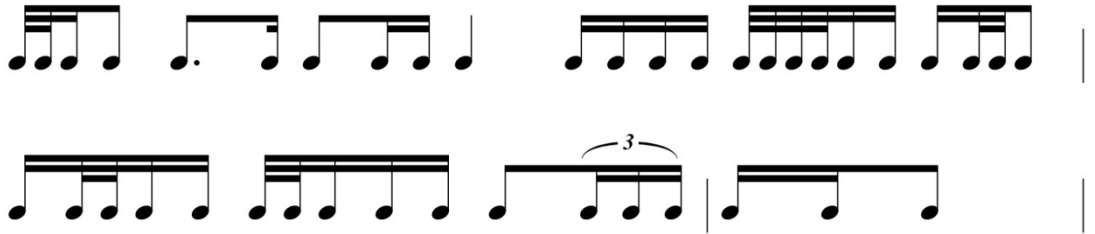
23. Pençereden Kar Geliyor

24. Sarkıcı Geldi Dünür

25. Uzun Kavak Selvi Kavak

26. Yaprak Gazeli Yârim

27. Yüsüyümün Al Gırmızı Daşı Var

Derlemiş olduğumuz tüm ezgiler inici seyir göstermektedir. Ezgilerin motif yapıları ise yukarıda tek tek gösterilmiştir. Buna göre hemen hemen tüm tartım kalıpları farklı ezgilerde farklı şekillerde kullanılmıştır.

4.1.3. Usûl Yapısı

Derlediğimiz ezgilerin usul yapılarını Düzenli Usullüler ve Karma Usullüler olmak üzere iki bölüme ayırdık. Buna göre tüm ezgileri şu şekilde gruplayabiliriz:

Düzenli Usullü Ezgiler:

Ölçü Değeri	Ezgi No
4 zamanlılar	1, 2, 3, 9, 10, 13, 21, 26
5 zamanlılar	19
6 zamanlılar	17
9 zamanlılar	5, 11, 16, 27
10 zamanlılar	24
13 zamanlılar	18
15 zamanlılar	8

Karma Usullü Ezgiler:

Ölçü Değeri	Ezgi No
9/8+(3/4)+9/8	4
7/8+5/8+7/8+5/8+8/8+6/8+5/8+4/8+10/8	6
13/8+15/8+13/8+20/8+15/8+11/8+13/8+18/8	7
15/8+16/8+15/8+16/8+15/8	12
(4/4)+(3/4)+(4/4)+(3/4)	14
9/8+5/8+9/8+6/8+15/8+9/8+5/8+9/8+6/8+15/8+9/8+5/8+15/8	15
18/8+8/8+9/8+8/8+9/8+18/8+8/8+9/8+8/8+9/8+8/8+9/8+8/8+9/8+18/8	20
15/8+17/8+15/8	23
10/4+6/4+10/4	25
Serbest Usullü	22

4.2. Derlenen Ezgilerin Edebî Analizi

4.2.1. Tür Özellikleri

1 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c d e a - f f g f - h i i i - j l i j şeklindedir ve ilk dörtlük hariç (4+3), (3+4) ve (5+2) duraklı, 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. İlk mısradaki eksiltmeli dizeler bulunmaktadır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

2 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c c d c - e e f e şeklindedir ve (4+3) ve (4+3) duraklı 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Fakat bazı mısralar 8'li (3+5) ve (6+2) duraklı hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

3 numaralı ezginin uyak şeması a a b a c - d d a d c şeklindedir ve eserin geneli (4+3), (3+4) duraklı 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Arada 8'li hece ölçüsüyle yazılan dize de vardır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

4 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c c c c şeklindedir ve birinci dörtlükte ilk dize ve ikinci dörtlükte üçüncü dize (5+3) duraklı 8'li hece ölçüsüyle, diğer dizeler

ise (3+4) ve (4+3) duraklı 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

5 numaralı ezginin uyak şeması a a b - b b - c c b - b b - d d d b şeklindedir ve (6+5) ve (5+6) duraklı 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde tekrarlanan dizeleri olması nedeniyle türkü olduğu görülmektedir. Tekrarlanan dizelere kavuştak denir.

6 numaralı ezginin uyak şeması a a b b şeklindedir ve (5+3) duraklı 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde bağlantı kısımları da göz önünde bulundurularak türkü olduğunu söyleyebiliriz.

7 numaralı ezginin uyak şeması a a b b - c c b b şeklindedir ve 6. dize hariç, (5+3) duraklı 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde bağlantı kısımları da göz önünde bulundurularak türkü olduğunu söyleyebiliriz.

8 numaralı ezginin uyak şeması a a a b - c c b şeklindedir ve (5+3) duraklı 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. İkinci mısranın son dizesi 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Uyak şemasından bu eserin mâni olduğu anlaşılmaktadır.

9 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c a - a a b a - a a b a şeklindedir ve mısraların üçüncü dizeleri (3+4) duraklı 8'li hece ölçüsüyle, diğer mısralar ise (3+2) duraklı 5'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

10 numaralı ezginin uyak şeması a a b c c c d - e e b c c d şeklindedir. İki dizenin sonunda da tekrarlanan dizeler vardır. Dizeler (4+4+3) duraklı 11'li hece ölçüsüyle başlamış, mısraların sonuna doğru azalarak devam etmiştir. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde tekrarlanan kısımları da göz önünde bulundurularak türkü olduğunu söyleyebiliriz.

11 numaralı ezginin uyak şeması a a b c b şeklindedir ve (4+4) ve (5+3) duraklı 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Bağlama dizeleri olan nenniler 4 hecelidir. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde arttırmalı mâni olduğu söylenilebilir.

12 numaralı ezginin uyak şeması a a b b - c c c b b şeklindedir ve eserin geneli (4+4+3), (5+6) ve (6+5) duraklı 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Fakat 12 ve 13'lü

hece ölçüsü de kullanılmıştır. Uyak şemasından anlaşıldığı gibi eser, dize sonlarında tekrarlanan dizeleriyle bir türküdür.

13 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c c c d d – e e e d d f d şeklindedir ve eserin hece ölçüsü serbesttir. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

14 numaralı ezginin uyak şeması a b c b şeklindedir ve (4+4), (5+3) duraklı 8’li hece ölçüsü ve (4+3) 7’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

15 numaralı ezginin uyak şeması a a b b – c c c d d – a a a b b şeklindedir ve (5+3) ve (4+4) duraklı 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve tekrarlanan dizeler de göz önüne alındığında türküdür.

16 numaralı ezginin uyak şeması a a b c şeklindedir ve bağlantı kısmı hariç (4+4) duraklı, 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Bağlantı kısımları da göz önünde bulundurularak türkü olduğunu söyleyebiliriz.

17 numaralı ezginin uyak şeması a b c b – a a şeklindedir ve (4+4) ve (5+3) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Dini temalardan bahsettiği için eserin ilâhi olduğunu anlıyoruz.

18 numaralı ezginin ezginin uyak şeması a a b a şeklindedir ve (3+4) ve (4+3) duraklı 8’li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

19 numaralı ezginin uyak şeması a a b c c şeklindedir ve eserin geneli (2+3) duraklı 5’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. 3. dize ise (3+5) duraklı 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

20 numaralı ezginin uyak şeması a a b b a - c c c - d d f d - e e d d şeklindedir ve eserin geneli (4+3), (3+4) duraklı 7’li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Arada 8 li hece ölçüsüyle yazılan satırlar da vardır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde, bağlantı kısımları da göz önünde bulundurularak türkü olduğunu söyleyebiliriz.

21 numaralı ezginin uyak şeması a a b a şeklindedir ve 5,7 ve 8’li hece ölçülerinde yazılmıştır. Türü ninnidir.

22 numaralı ezgi ise serbest ölçülü bir ninnidir.

23 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c c d c - e e f e - g g h g - i i j i şeklindedir ve (4+4), (6+2) ve (3+5) duraklı 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Bu uyak şeması ve hece ölçüsü eserin türünün koşma olduğunu gösterir.

24 numaralı ezginin uyak şeması a a b c - d d b c - a a b c - a a b c şeklindedir ve dizelerin geneli (5+2) duraklı 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirin uyak şeması incelendiğinde mâni olduğunu söyleyebiliriz.

25 numaralı ezginin uyak şeması a a a b b şeklindedir ve (4+4) duraklı 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Uyak şemasından anlaşıldığı gibi eser, dize sonlarında tekrarlanan sözler nedeniyle türküdür.

26 numaralı ezginin uyak şeması a a b a - c c d c - e e e e - f g h g - a a e a şeklindedir ve eser (4+3), (3+4) ve (2+5) duraklı 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiirin uyak şeması ve hece ölçüsü incelendiğinde mâni olduğu görülmektedir.

27 numaralı ezginin uyak şeması a a a b b - c c c d d - a a b b - e e f e şeklindedir ve (4+4+3), (3+3+5) ve (6+5) duraklı, 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Son kısımda kaynak kişi türkünün mısra ve uyak düzenini bozmuştur. Bunun sebebi olarak; kaynak kişinin unutkanlığını görebiliriz. Halk şiiri müzikle birleştiğinde zaman zaman bu türden aksaklıkların oluşması kaçınılmaz görülmektedir. Zira sözlü kültür ürünleri tamamıyla hafızaya dayalı bir aktarım biçimi olduğundan, burada da hafızanın yanılması söz konusudur. Eserin bağlantı kısımları düşünüldüğünde türkü olduğunu söyleyebiliriz

4.2.2. Tematik Özellikleri

1 numaralı ezgide sevgiliye kavuşma isteğinin konu edildiğini söyleyebiliriz. Genç kızın ağzından sevdiği erkeğe söylenenler konu alınmıştır.

2 numaralı ezginin konusu aşk ve sevgi üzerinedir. Sevdiği erkekle ilgili dilek ve temenniler dile getirilmiştir.

3 numaralı ezgi de bir ölümün ardından yaşananlar konu edilmiştir. Bir annenin ağzından kızı için yakıldığını söyleyebiliriz.

4 numaralı ezgide de bir ölümün ardından yaşananlar konu edilmiştir.

5 numaralı ezgi bir ayrılığı anlatmaktadır. Kına gecelerinde söylenen bu türkünün evden ayrılan genç kızın ağzından yakıldığını söyleyebiliriz.

6 numaralı ezginin konusu gelin olan kıza kınası için yazılan bir kutlamadır. Gelin olacak genç kıza dilekler iletilmektedir.

7 numaralı ezginin konusu da bir önceki ezgimizde olduğu gibi gelin olan kıza kınası için yazılan bir kutlamadır.

8 numaralı ezgi de kına kutlamasını anlatan bir manidir.

9 numaralı ezgi sevdiğinden haber alamayan birinin çabalarını anlatmaktadır.

10 numaralı ezgi, sevgili için söylenmiş bir ezgidir.

11 numaralı ezgide geline çeyiz istemekten söz edilmektedir.

12 numaralı ezginin konusu ayrılık ve hasret üzerinedir. Kına gecelerinde kızın ailesinden, anne ve babasından ayrılığının ardından söylenen bir hasret türküsüdür.

13 numaralı ezgi yerme, biri ile alay edilen bir manidir.

14 numaralı ezgi aşkta bağlılıktan söz etmektedir.

15 numaralı ezgi evden ayrılacak olan kıza anlatmaktadır.

16 numaralı ezgi de bir uyarı söz konusudur. Bu uyarı kına gecesinde gelin için yapılan bir uyarıdır. Gerdek gecesinde gelinin başına gelecekleri mizahî bir dille ele almışlardır.

17 numaralı ezginin konusu ölümdür. Bir annenin ölümünün ardından çocuklarının öksüz kalmasından ve ölen babasına kavuşmasından söz edilmiştir.

18 numaralı ezgi evlenme çağına gelmiş genç bir kızın düşüncelerini anlatmaktadır. Evlilikten bahsetmektedir.

19 numaralı ezgi de ayrılık konusu ele alınmıştır. Kına gecelerinde anne ve kıza ağlatmak için söylenen bu dizelerde kızın evindeki son gecesi olduğu hatırlatılmaktadır.

20 numaralı ezgide sevdiğini bekleyen birinin duygularından bahsedilmiştir.

21 numaralı ezgi de tüm ninnilerde olduğu gibi uykudan bahsediyor. Seslenme edatları ve dize sonlarında kullanılan Allah redifleriyle anlatım daha da akıcılaştırılmıştır.

22 numaralı ezgi de diğer ninnide olduğu gibi uykuyu konu almıştır.

23 numaralı ezgi gelin olma çağına gelmiş genç bir kızın ölümünü anlatmaktadır. Olayı düğünle özdeşleştirip ölümü güzel bir şekilde gösterilmeye çalışılmıştır.

24 numaralı ezgide kız isteme olayı konu edilmiştir. Gelini annesinin evinden almaya gelen damat tarafının ve kız tarafının cevapları ile ezgi devam etmektedir.

25 numaralı ezginin konusunda sevgiliye duyulan hasretten bahsedilmektedir.

26 numaralı ezgi sevgiliye duyulan aşkı anlatmaktadır.

27 numaralı ezgi ayrılık ve ardından kavuşmayı anlatmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada Eskişehir ilinde yaşayan ve “Manav” adı verilen yerli halkın müzik kültürünün araştırılması konu alınmıştır. Eskişehir ilinin Alpu ilçesine bağlı Özdenk ve Uyuzhamam köyleri, Mihalgazi ilçesine bağlı Karaoğlan köyü, Beylikova ilçesine bağlı Uzunburun köyü, Mihalıççık ilçesine bağlı Korucu ve Karageyikli köyleri alan araştırmasına dayalı olarak ele alınmıştır.

Manavlar Eskişehir ilinde yaşayan diğer topluluklarla karşılaştırıldıklarında, geçmişten günümüze bu bölgenin en kalabalık topluluğu olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma Eskişehir ilindeki Manavların günlük pratikleri ve müzik kültürleriyle ilgili ilk çalışmadır. Halk kültürü üzerine yapılan tüm çalışmalarda olduğu gibi bazı eksikleri içermesi söz konusudur. Ancak uyguladığımız metot ve derlenen malzemenin orijinalitesi bakımından kendi alanında bir ilki oluşturmaktadır.

Müziğin insan hayatındaki yeri göz önüne alındığında, bu tez ile halk kültürümüzün en önemli yapı taşlarından biri olan ve geçmişi yansıtan Halk Müziğinin, Eskişehir ilinde yaşayan Manavların bu unsur ile iç içe yaşayıp yaşamadıkları, kendi kültürlerini ezgilerinin içinde yaşatıp yaşatmadıkları ve bu kültürü aktarmaya devam edip etmedikleri saptanmaya çalışılmıştır.

Yapılan alan araştırması sonucunda 12 kaynak kişiden toplam 27 türkü derlenmiştir. Bu türkülerin müzikâl ve edebi analizleri sonucunda içlerinde Halk Müziğinin genel özelliklerinin yansıtılmış olduğu saptanmıştır. Bu özelliklerin gerek usullerle gerek sözlerle, gerekse ezgi motifleriyle yaşatıldığı örneklerle ortaya konulmuştur.

Yapılan görüşmeler sonucunda Manavların gelenek ve göreneklerine bağlılıklarının halen devam ettiği saptanmıştır. Görüşme yaptığımız kaynak kişilerin verdiği bilgilere dayanarak doğum, düğün, asker uğurlama ve ölüm törenlerindeki bazı uygulamaların derlediğimiz ezgiler bünyesinde yaşatıldığı saptanmıştır.

Yaşamın son evresi olan ölüm için yapılan uygulamaların tüm Manav köylerinde aynı olduğu ve Manavların ölünün ardından ağıtlarını kendileri yaktıkları tespit edilmiştir.

Ayrıca Manavların eski dönemlerde kadınlar ve erkeklerle birlikte eğlenmedikleri, her iki tarafın da kendi aralarında ayrı ayrı eğlence düzenledikleri fakat bu geleneğin artık devam etmediği de bu çalışma ile ortaya konulmuştur.

KAYNAKLAR

Yazılı Kaynaklar

A) Kitaplar

ALTUN, Işıl, **Kandıra Türkmenlerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm**, Yayıncı Yayınları, Kocaeli, 2004

BAYAR, Muharrem, **Karakeçili Yörük Aşiretinin Eskişehir'e İskânı**, Lider Ajans Matbaacılık, İstanbul, Ağustos 2004

BEŞİRLİ, Hayati ve ERDAL, İbrahim, **Anadolu'da Yörükler: Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler**, Phoenix Yayınevi, Ankara, Ocak 2007

CAHEN, Claude, **Osmanlıdan Önce Anadolu'da Türkler**, Çev. Yıldız Moran, E Yayınları, İstanbul, 1994

ÇOBANOĞLU, Özkul, **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005

DERLEME SÖZLÜĞÜ, T.D.K. Yayınları, 11. Cilt, Ankara, 1963

DOĞRU, Halime, **XVI. yüzyılda Eskişehir ve Sultanönü Sancağı**, Odunpazarı Belediyesi, Eskişehir, 2005

DUYGULU, Melih, **Gaziantep Türküleri**, Sistem Ofset, İstanbul, 1995

EKİCİ, Metin, **Halk Bilgisi (Folklor)**, Geleneksel Yayınları, Ankara, 2007

EYÜBOĞLU, İsmet Zeki; **Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü**, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1988

KIRMIZI, Yılmaz ve BALCI, Ahmet, **Eskişehir Türkülerimiz I**, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi

ÖRNEKLERİYLE TÜRKÇE SÖZLÜK, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996

NAKRACAS, Georgios, **Anadolu ve Rum Göçmenlerin Kökenleri**, Bayrak Matbaası, İstanbul, Aralık 2005

NİŞANYAN, Sevan, **Sözlerin Soyağacı: Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü**, Adam Yay. İstanbul, 2004

TÜRKDOĞAN, Orhan, **Etnik Sosyoloji**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1997

ULUDEMİR, Muammer, **Türküler (Eskişehir Bölgesi) I**, Milli Folklor Enstitüsü Yayınları 4, Ankara, 1970

ÜLKEN, Hilmi Ziya, **Sosyoloji Sözlüğü**, Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları, İstanbul, 1969

B) Makale ve Bildiriler

AKTAŞ, Ali, **Zeybek Kültürü Sempozyumu ‘Marmara Bölgesi’ndeki Manavlarda Zeybek Kültürü’** Muğla Üniv. Yayınları, Muğla, 2004

BOMBACI, Serdar, **Bandırma İlçesinde Manavlar**, Folklor Halkbilim Dergisi, Cilt 5, Sayı 50, İstanbul, Mayıs 2002

Sözlü Kaynaklar

KAYNAK KİŞİ KÜNYELERİ

Adı-Soyadı	CEMİLE AKIN
Doğum Yeri	KARAOĞLAN
Doğum Tarihi ve Yaşı	1956 - 52
Ezgileri Kimden Öğrendiği	KÖY KINA GECELERİNDEN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	ESKİŞEHİR
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	HALİL ATEŞ
Doğum Yeri	ÇALKAYA/MİHALIÇÇIK
Doğum Tarihi ve Yaşı	1943 - 65
Ezgileri Kimden Öğrendiği	-
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	UZUNBURUN/BEYLİKOVA
İşi	ÇİFTÇİ

Adı-Soyadı	FATMA BAKIR
Doğum Yeri	KARAOĞLAN
Doğum Tarihi ve Yaşı	1926 - 82
Ezgileri Kimden Öğrendiği	YAŞLILARDAN
Eğitim Durumu	İLKOKUL 3'TEN TERK
İkamet Ettiği Yer	ESKİŞEHİR
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	ŞEKÜRE DEMİRÇE
Doğum Yeri	KARAOĞLAN
Doğum Tarihi ve Yaşı	1955 - 53
Ezgileri Kimden Öğrendiği	KÖY KINA GECELERİNDEN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	ESKİŞEHİR
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	MUSTAFA GÖKÇE
Doğum Yeri	ÖZDENK KÖYÜ
Doğum Tarihi ve Yaşı	1958 - 50
Ezgileri Kimden Öğrendiği	YAŞLILARDAN/ANNESİNDEN
Eğitim Durumu	LİSE MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	ESKİŞEHİR
İşi	ALPU BELEDİYE BAŞKANI

Adı-Soyadı	HALİSE GÜLMEZ
Doğum Yeri	KARAGEYİKLİ KÖYÜ
Doğum Tarihi ve Yaşı	1948 - 60
Ezgileri Kimden Öğrendiği	YAŞLILARDAN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	KARAGEYİKLİ KÖYÜ
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	ALİME GÜMÜŞ
Doğum Yeri	KARAOĞLAN
Doğum Tarihi ve Yaşı	1932 - 76
Ezgileri Kimden Öğrendiği	KÖY KINA GECELERİNDEN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	ESKİŞEHİR
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	MEHMET KAYA
Doğum Yeri	KORUCU KÖYÜ
Doğum Tarihi ve Yaşı	1933 - 75
Ezgileri Kimden Öğrendiği	KÖY DÜĞÜNLERİNDEN
Eğitim Durumu	ÇİFTELER KÖY. ENST. 1'DEN TERK
İkamet Ettiği Yer	KORUCU
İşi	BAĞKUR EMEKLİSİ

Adı-Soyadı	SERAP KERMAN
Doğum Yeri	ESKİŞEHİR
Doğum Tarihi ve Yaşı	1954 - 54
Ezgileri Kimden Öğrendiği	KÖY KINA GECELERİNDEN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	ESKİŞEHİR
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	EMİNE MUTLU
Doğum Yeri	UYUZHAMAM KÖYÜ
Doğum Tarihi ve Yaşı	1952 - 56
Ezgileri Kimden Öğrendiği	KÖYDEKİ YAŞLILARDAN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	UYUZHAMAM KÖYÜ
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	GÜLBAHAR ÖZKAN
Doğum Yeri	UZUNBURUN KÖYÜ
Doğum Tarihi ve Yaşı	1942 - 66
Ezgileri Kimden Öğrendiği	YAŞLILARDAN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	UYUZHAMAM KÖYÜ
İşi	EV HANIMI

Adı-Soyadı	SEVGİ SİNGER
Doğum Yeri	KARAGEYİKLİ KÖYÜ
Doğum Tarihi ve Yaşı	1970 - 38
Ezgileri Kimden Öğrendiği	YAŞLILARDAN
Eğitim Durumu	İLKOKUL MEZUNU
İkamet Ettiği Yer	KARAGEYİKLİ KÖYÜ
İşi	EV HANIMI

EKLER

EK 1

**ESKİŞEHİR İLİNE BAĞLI BELDE VE KÖYLERDE YAŞAYAN
TOPLULUKLAR**

Alpu İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Ağaçhisar	Manav	Gökçeoğlu	Alevi
Aktepe	Tatar	Güneli	Tatar
Alapınar	Manav, Yörük	Güroluk	Tatar
Arıkaya	Yörük	Işıkören	Tatar
Bahçecik	Manav	Karacaören	Manav
Başören	Manav	Karakamış	Manav, Pomak, Muhacir
Belkese	Yörük	Osmaniye	Pomak
Bozan	Manav	Özdenk	Manav
Bügdüz	Manav	Sakarıkaraören	Manav
Çardakbaşı	Manav	Sarıkavak	Alevi
Çukurhisar	Çerkez	Söğütcük	Muhacir
Dereköy	Manav	Uyuzhamam	Manav
Esence	Tatar	Yayıklı	Türkmen Alevi
Fevziye	Tatar	Yeşildon	Tatar
Gökçekaya	Manav, Yörük		

Beylikova İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Akgüney	Çerkez	İmikler	Manav
Akköprü	Manav, Muhacir	Kızılcaören	Manav
Aşağıdudaş	Manav	Parsıbey	Pomak, Muhacir
Aşağığdeğacı	Manav, Muhacir	Sultaniye	Manav, Tatar
Doğanolu	Manav	Süleymaniye	Manav, Yörük
Doğray	Türkmen	Uzunburun	Pomak
Emircik	Manav	Yalınlı	Manav
Gökçeyva	Manav	Yeni yurt	Manav, Muhacir, Arnavut
Halilbağı	Manav, Yörük	Yukarıdudaş	Manav
İkipınar	Manav, Kürt	Yukarığdeğacı	Manav, Muhacir

Çifteler İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Abbashalimpaşa	Muhacir	Kadıkuyusu	Türkmen
Arslanlı	Türkmen	Körhasan	Manav, Yörük, Muhacir, Konyahlar
Başkurt	Muhacir	Orhaniye	Muhacir
Belpınar	Çerkez	Ortaköy	Manav, Karabağ ve Emirdağ Türkmenleri
Çatmapınar	Türkmen	Osmaniye	Tatar
Dikilikaya	Çerkez	Sadıroğlu	Türkmen Alevi
Dikmen	Muhacir	Saithalimpaşa	Muhacir
Doğanay	Karabağ Türkmeni, İncikliler, Kürt	Sarıkavak	Türkmen
Eminekin	Muhacir, Yörük	Yenidoğan	Manav, Karabağ Türkmeni
Hayriye	Tatar	Yıldızören	Tatar
İlcabaşı	Tatar	Zaferhamit	Karışık

Günyüzü İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Atlas	Manav	Gümüşkonak	Manav, Yörük
Ayvalı	Yörük	Kavacık	Yörük
Bedil		Kavuncu	
Beyyayla	Yörük	Kayakent	Manav
Çakmak		Kuzören	Manav
Çardaközü	Muhacir	Mercan	
Dutlu	Manav	Yazır	Manav, Muhacir
Gecek	Yörük		

Han İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Ağlarca	Çerkez	Hankaraağaç	Yörük
Akdere	Yörük	İskankuyu	Muhacir
Akhisar	Çerkez	Kayı	Manav
Başara	Çerkez	Peçene	Yörük
Gökçekuyu	Manav	Yazılıkaya	Çerkez
Gökçeyayla	Çerkez		

İnönü İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Aşağıkuzfındık	Muhacir, Yörük	Kümbet Akpınar	Muhacir, Tatar, Çerkez
Dereyalak	Manav	Kümbet Yeniköy	Muhacir, Tatar, Çerkez
Dutluca	Yörük	Seyitali	Muhacir, Tatar, Çerkez
Erenköy	Manav, Muhacir	Yukarıkuzfındık	Muhacir, Yörük
Esnemez	Manav, Muhacir, Yörük	Yürükyayla	Yörük, Kürt
Oklubalı	Muhacir, Çerkez, Emirdağ Türkmeni, Bayburtilular		

Mahmudiye İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Akyurt	Tatar	Mesudiye	Tatar, Kürt
Balçıkhisar	Kürt	Şerefiye	Tatar
Doğanca	Manav, Türkmen	Tokathan	Kürt
Fahriye	Manav, Türkmen, Tatar	Topkaya	Türkmen Alevi
Güllüce	Tatar	Türkmenmecidiye	Türkmen
Hamidiye	Tatar, Kürt	Yeniköy	Tatar, Muhacir
İsmetpaşa	Muhacir, Kürt	Yeşilyurt	Alevi
Kaymazayla	Alevi Muhacir		

Merkez İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Ağapınar	Manav	Kavacık	Alevi
Ahılar	Çerkez	Kayacık	Alevi
Akçakaya	Bektaşî Alevi	Kayapınar	Alevi
Akkaya	Manav	Kıravdan	Yörük
Akpınar	Çerkez, Muhacir	Kızılcaören	Manav
Aşağıçağlan	Alevi	Kızılınler	Muhacir
Aşağınlıca	Alevi	Kireçköyü	Tatar, Kürt
Aşağıkartal	Çerkez	Kozlubel	Manav
Atalan	Yörük	Kuyucak	Yörük
Atalantekke	Manav	Lütfiye	Manav

Avdan	<i>Alevi</i>	Mollaoğlu	<i>Yörük</i>
Avlamış	<i>Yörük</i>	Musalar	<i>Yörük</i>
Ayvacık	<i>Yörük Alevi</i>	Musaözü	<i>Çerkez</i>
Behçetiye	<i>Muhacir</i>	Nemlir	<i>Çerkez</i>
Bektaşınarı	<i>Çerkez</i>	Sarisungur	<i>Alevi</i>
Beyazaltın	<i>Manav, Zaza, Acem</i>	Seklice	<i>Manav</i>
Bozdağ	<i>Yörük</i>	Sevinç	<i>Manav</i>
Buldukpınar	<i>Çerkez</i>	Sultandere	<i>Muhacir</i>
Cumhuriyet	<i>Manav</i>	Sulukaraağaç	<i>Muhacir</i>
Çalkara	<i>Muhacir</i>	Süpüren	<i>Manav</i>
Çanakkıran	<i>Manav</i>	Takmak	<i>Yörük</i>
Danişment	<i>Manav</i>	Tandır	<i>Çerkez</i>
Demirli	<i>Manav</i>	Taycılar	<i>Manav</i>
Doğançayır	<i>Yörük Alevi</i>	Tekeçiler	<i>Yörük</i>
Doğankaya	<i>Manav</i>	Turgutlar	<i>Yörük</i>
Eşenkara	<i>Manav</i>	Türkmentokat	<i>Manav</i>
Gökçekısık	<i>Çerkez</i>	Uluçayır	<i>Çerkez</i>
Gülpınar	<i>Alevi</i>	Uludere	<i>Manav</i>
Gümele	<i>Muhacir</i>	Yahnıkapan	<i>Türkmen</i>
Harmandalı	<i>Alevi</i>	Yakakayı	<i>Manav</i>
Hekimdağ	<i>Çerkez, Kürt</i>	Yarımca	<i>Yörük</i>
İmişehir	<i>Çerkez, Abaza, Muhacir</i>	Yeniakçayır	<i>Yörük</i>
Karaalan	<i>Çerkez</i>	Yeniincesu	<i>Muhacir</i>
Karacaşehir	<i>Yörük</i>	Yenisofça	<i>Alevi</i>
Karaçay	<i>Tatar</i>	Yukarıçağlan	<i>Alevi</i>
Karaçobanpınarı	<i>Tatar</i>	Yukarıhıca	<i>Alevi</i>
Karadere	<i>Yörük</i>	Yukarıkalabak	<i>Alevi</i>
Karagözler	<i>Manav, Alevi</i>	Yukarıkartal	<i>Manav</i>
Karamustafa	<i>Yörük</i>	Yusuflar	<i>Yörük</i>
Karapazar	<i>Manav</i>	Yürükakçayır	<i>Manav</i>
Karatepe	<i>Türkmen Alevi, Kürt Alevi</i>	Yürükkaracaören	<i>Yörük</i>
Kargın	<i>Alevi</i>	Yürükkırka	<i>Alevi</i>

Mihalgazi İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Alpagut	<i>Manav</i>	Demirciler	<i>Manav</i>
Bozaniç	<i>Manav</i>	Karaoğlan	<i>Manav</i>

Mihalıçcık İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Adahisar	<i>Manav</i>	Kayı	<i>Manav</i>
Ahurköy	<i>Manav</i>	Kızılbörüklü	<i>Manav</i>
Ahurözü	<i>Manav</i>	Korucu	<i>Manav</i>
Akçaören	<i>Manav</i>	Koyunağılı	<i>Manav, Zonguldaklılar</i>
Aydınlar	<i>Manav</i>	Kozlu	<i>Manav</i>
Bahtiyar	<i>Manav</i>	Lütfiye	<i>Boşnak</i>
Belen	<i>Manav</i>	Mahmuthisar	<i>Manav</i>
Beyköy	<i>Manav</i>	Narlı	<i>Manav</i>
Çalçı	<i>Manav</i>	Obruk	<i>Manav</i>
Çalkaya	<i>Manav</i>	Otluk	<i>Manav</i>
Çardak	<i>Manav</i>	Ömerköy	<i>Manav</i>
Çukurören	<i>Manav</i>	Sarayköy	<i>Manav</i>
Dağcı	<i>Manav</i>	Sazak	<i>Manav</i>
Diközü	<i>Manav</i>	Seki	<i>Manav</i>
Dinek	<i>Manav</i>	Sekiören	<i>Manav</i>

Dümrek	<i>Manav</i>	Sorkun	<i>Manav</i>
Gözeler	<i>Manav</i>	Süleler	<i>Manav</i>
Güce	<i>Manav</i>	Tatarcık	<i>Manav</i>
Güreş	<i>Manav</i>	Uşakbükü	<i>Manav</i>
Gürleyik	<i>Manav</i>	Üçbaşı	<i>Manav</i>
Hamidiye	<i>Muhacir</i>	Yalınkaya	<i>Manav</i>
İğdecik	<i>Manav</i>	Yarıkcı	<i>Manav</i>
İkizafer	<i>Manav</i>	Yaylaköy	<i>Manav</i>
Karaçam	<i>Yörük</i>	Yeşilyurt	<i>Manav</i>
Karageyikli	<i>Manav</i>	Yunusemre	<i>Manav</i>
Kavakköy	<i>Manav</i>		

Sarıcakaya İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Beyköy	<i>Manav, Yörük</i>	İğdir	<i>Manav</i>
Beyyayla	<i>Manav, Yörük</i>	Kapıkaya	<i>Manav</i>
Dağküplü	<i>Manav</i>	Laçın	<i>Manav</i>
Düzköy	<i>Manav</i>	Mayıslar	<i>Manav, Yörük, Muhacir</i>
Güneyköy	<i>Manav</i>		

Seyitgazi İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Akin	<i>Yörük Alevi</i>	İkizoluk	<i>Yörük Alevi</i>
Aksaklı	<i>Tatar</i>	Karacalık	<i>Manav, Alevi</i>
Aslanbeyli	<i>Yörük Alevi</i>	Karaören	<i>Manav</i>
Ayvalı	<i>Manav, Muhacir</i>	Kesenler	<i>Manav</i>
Bardakçı	<i>Manav</i>	Kümbet	<i>Manav</i>
Beşsaray	<i>Yörük</i>	Numanoluk	<i>Manav</i>
Beykişla	<i>Manav</i>	Oynaş	<i>Muhacir</i>
Büyükdere	<i>Muhacir Alevi</i>	Örencik	<i>Manav</i>
Büyükayla	<i>Muhacir</i>	Salihler	<i>Muhacir, Alevi</i>
Cevizli	<i>Manav</i>	Sancar	<i>Manav</i>
Çukurağıl	<i>Manav, Tatar, Türkmen</i>	Sandıközü	<i>Yörük</i>
Çukurca	<i>Muhacir</i>	Sarayören	<i>Manav, Muhacir</i>
Çürüttüm	<i>Yörük</i>	Sarıcaılyas	<i>Muhacir</i>
Değişören	<i>Muhacir</i>	Şükranlı	<i>Muhacir</i>
Fethiye	<i>Muhacir</i>	Taşlıkköy	<i>Manav</i>
Gemiç	<i>Yörük</i>	Üçsaray	<i>Yörük Alevi</i>
Göcenoluk	<i>Yörük</i>	Yapıldak	<i>Manav</i>
Gökbahçe	<i>Yörük</i>	Yarbasan	<i>Yörük, Alevi</i>
Gökçeğüney	<i>Yörük</i>	Yazidere	<i>Manav, Muhacir</i>
Göknebi	<i>Yörük</i>	Yenikent	<i>Tatar</i>
Gümüşbel	<i>Muhacir</i>	Yeşiltepe	<i>Manav</i>
İdrisyayla	<i>Muhacir</i>	Yukarısöğüt	<i>Manav</i>

Sivrihisar İlçesine Bağlı Belde ve Köyler

Köyler	Topluluklar	Köyler	Topluluklar
Ahiler	<i>Manav</i>	Kadınçık	<i>Manav</i>
Aktaş	<i>Manav, Kürt</i>	Kaldırım	<i>Manav, Kürt</i>
Aşağıkepen	<i>Manav</i>	Karaburhan	<i>Manav</i>
Aydınlı	<i>Çerkez</i>	Karacakaya	<i>Manav</i>
Babadat	<i>Manav</i>	Karacaören	<i>Manav</i>
Bahçecik	<i>Manav, Çerkez</i>	Karacaörenyaylası	<i>Manav</i>
Ballıhisar	<i>Manav</i>	Karadat	<i>Manav</i>
Benlikuyu	<i>Muhacir</i>	Karakaya	<i>Tatar</i>
Benliyaver	<i>Muhacir</i>	Karkın	<i>Manav</i>

Beyyazı	<i>Muhacir</i>	Kaymaz	<i>Manav, Muhacir,</i>
Bıçer	<i>Manav</i>	Kertek	<i>Manav, Muhacir</i>
Böğürtlen	<i>Manav, Laz</i>	Kınık	<i>Manav, Muhacir</i>
Buzluca	<i>Muhacir</i>	Koçaş	<i>Manav</i>
Çandır	<i>Manav, Muhacir, Çerkez</i>	Koltan	<i>Manav</i>
Çaykoz	<i>Manav</i>	Kurtşeyh	<i>Manav, Muhacir</i>
Demirci	<i>Manav</i>	Memik	<i>Manav</i>
Dinek	<i>Manav</i>	Mülk	<i>Manav</i>
Dumluca	<i>Yörük Alevi</i>	Nasrettin Hoca	<i>Türkmen</i>
Dümrek	<i>Manav</i>	Oğlakçı	<i>Manav</i>
Elcik	<i>Manav</i>	Ortaklar	<i>Tatar</i>
Ertuğrulköy	<i>Çerkez</i>	Paşakadın	<i>Manav, Muhacir</i>
Gerenli	<i>Muhacir</i>	Sadıkbağı	<i>Manav, Muhacir</i>
Göktepe	<i>Manav, Muhacir</i>	Sarıkavak	<i>Türkmen Alevi</i>
Gülçayır	<i>Manav</i>	Selimiye	<i>Manav, Muhacir</i>
Güvemli	<i>Manav, Boşnak</i>	Sığırçık	<i>Manav, Muhacir, Çerkez</i>
Hamamkarahisar	<i>Manav</i>	Tekören	<i>Manav</i>
Hüdavendigar	<i>Manav, Muhacir, Çerkez</i>	Yaverören	<i>Manav, Muhacir</i>
İbikseydi	<i>Manav</i>	Yenidoğan	<i>Manav</i>
İğdecik	<i>Manav</i>	Yeniköy	<i>Muhacir, Boşnak</i>
İlören	<i>Manav</i>	Yeşilköy	<i>Manav</i>
İlyaspaşa	<i>Manav, Boşnak</i>	Yukarıkepen	<i>Manav</i>
İstiklalbağı	<i>Manav</i>	Zeyköyü	<i>Manav</i>

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Eskişehir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Eskişehir’de tamamladı. Piyano eğitimine Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nde Robert FARKAS ile başladı. Dört yıl süren eğitiminden sonra, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü’nde ilk olarak Yıldız ASLANOVA ile daha sonra Lale MEMEDALIYEVA ve Mete SUNGURTEKİN ile piyano eğitimine devam etti. Keman eğitimine Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde Levent KARDAŞ ile başladı. Uludağ Üniversitesi'nde ise Saule KALIJANOVA ile keman eğitimine devam etti.

Üniversitedeki öğrencilik yıllarında Uludağ Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Şef Yaşar Kemal ÂLİM yönetimindeki Türk Halk Müziği Topluluğu'nda dört yıl boyunca korist ve solist olarak görev yaptı. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün düzenlediği Türk Halk Müziği Yarışmaları'nda Başbakanlık Seçici Kurul Üyesi olarak, 2001 yılında kurulan Türkiye Halk Oyunları Federasyonu’nda kurulduğu günden beri Hakem olarak görev yapmaktadır.

Ekim 1999 yılında Anadolu Üniversitesi, Halkbilim Araştırmaları Merkezi’ne, Türk Halk Müziği Topluluğu Şefi-Öğretim Görevlisi olarak atandı. Temmuz 2001 yılında Anadolu Üniversitesi, Halkbilim Araştırmaları Merkezi, Türk Halk Müziği Birim Sorumluluğu’na getirildi.

Evli ve 1 çocuk annesidir.